TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK

ISSN: 1304-6519

İKİ AYLIK SİYASİ GAZETE www.toplumsalozgurluk.com SAYI: 22 ARALIK 2007 FİYATI: 1.5 YTL

ORDU KRİZİ YÖNETİYOR

AKP'nin kesin zaferiyle sonuçlanan 22 Temmuz seçimlerinden sonra oluşan dinginlik, Eylül-Ekim'le birlikte hızla yok oldu ve ülkenin gergin politik dinamikleri aynı hızla yeniden sivrildiler. Tarafların seçim sonuçları üzerinden kendi konumlarını yeniden değerlendirmeleri sonrasında Ordu ve Hükümet arasındaki iktidar kavgası, Ordu'nun Kürt sorunu üzerinden yaptığı hamlelerle yeniden devreye girdi.

Ancak, gerek sermayenin ülkedeki hareketinin rasyonelleri ve gerekse Orta Doğuda bir dizi risk yaratan ve onları sürekli çoğaltıp güçlendiren sürekli savaş ortamı, egemenleri aynı zamanda ortak çıkarlar doğrultusunda bir uzlaşmaya da zorluyor. Ordu ve Hükümet bir elleriyle yumruklaşırlarken ötekiyle tokalaşıyorlar.

PKK, tıpkı ateşkes öncesindeki gibi sakınımlı ve düşük düzeyli vur-kaç eylemleriyle sürdürdüğü askeri hattını Dağlıca baskınıyla şiddet düzeyi daha yüksek bir zemine çekince, gerilim hızla ülkenin tümüne yayıldı. O gerilimin yarattığı ortam da, Ordu merkezli güç odağına, seçim yenilgisinin kendi cephesinde yarattığı moral bozukluğu ve ataleti üstünden atma fırsatı verdi.

Şovenizm kışkırtıldı ve ülkede hiç olmadığı kadar yaygın ırkçı-faşizan gösteriler düzenlendi. Linç hazırlıkları yapıldı. CHP, MHP ve büyük medya organları kışkırtıcı ajitatörler olarak görev yaptılar. Seçim öncesi mitinglerin motive edicisi laiklik sorunu bir kriz unsuru olarak (biraz dinlendirildikten sonra yine kullanılmak üzere) geri itilirken, Kürt sorunu öne çıkartıldı.

YAZININ DEVAMI 4. SAYFADA

TÜRKİYE SOLU DÜNYA SOLUNA NASIL BİR KATKI SUNACAK?

Türkiye Solunun Dünya Soluna bugüne kadar kendisinden doğru özgün bir katkısı oldu mu ve olacak mı?

11. SAYFA *BARAN ANIL*

YENİ SENDİKAL HAREKETLER ÜZERİNE

Haluk Gerger sol/sosyalist çevrelerin gündeminde bulunan birlik tartışmaları üzerine...

18. SAYFA *İRFAN KAYGISIZ*

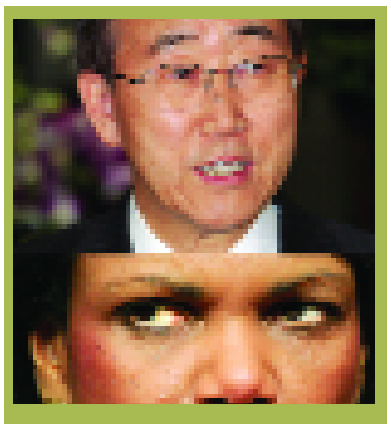

IRAK'A KOMŞU ÜLKELER TOPLANTISI

Genişletilmiş Irak'a Komşu Ülkeler Toplantısı 1-3 Kasım tarihlerinde İstanbul'da yapıldı.

15.SAYFA *HALİT ELÇİ*

KAMURAN YÜKSEK İLE...

Son parlamento seçimlerinde, DTP'nin temel...

8. SAYFA G. AVCIOĞLU-T. YILMAZ

İŞÇİ SINIFININ AKLINA VE...

28 Şubat postmodern darbesi, AKP'nin önünü açmıştı. AKP...

19. SAYFA VOLKAN YARAŞIR

ARABA DEPOLARI MI...

Enerji kaynakları ile ilgili tartışmalar uzun zamandır dünya...

22. SAYFA MEBRUKE BAYRAM

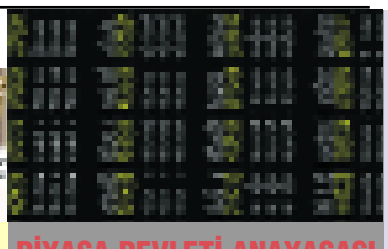

PİYASA DEVLETİ ANAYASASI

Ülkeyi nefes alınamaz hale getiren şovenist havanın...

3. SAYFA B. AKPOLAT

KAPİTAL'İN TÜRKİYE...

Marx'ın başyapıtı Kapital 140 yaşında.

12. SAYFA ÖZGÜR ÖZTÜRK

BU SAYIDA

Piyasa devleti anayasası
B. Akpolat **3**

Ordu krizi yönetiyor
Alp Aydın **4**

PKK ve Kürtler
Alp Aydın **6**

Kamuran Yüksek ile söyleşi
Gökçe Avcıoğlu-Turgay Yılmaz **8**

Devrimci kolektif özne için re-organizasyon
Toplumsal Özgürlük Platformu **10**

Türkiye Solu Dünya Soluna nasıl bir katkı sunacak?
Baran Anıl **11**

Kapital'in Türkiye macerası
Özgür Öztürk **12**

Dolar savaşları
Mete Gönültaş **13**

Bağdat'tan dönen hesaplar
Halit Elçi **14**

Irak'a komşu ülkeler toplantısı
Halit Elçi **15**

Pakistan'da siyasi çalkantılar durulmuyor
N. Ergüneş **16**

Pozitif ayrımcılık
Tülay Hatimoğulları **17**

Yeni sendikal hareketler üzerine
İrfan Kaygısız **18**

İşçi sınıfının aklına ve ruhuna açık bir saldırı
Volkan Yaraşır **19**

Parayı veren düdüğü çalar
Hikmet Sarıoğlu **20**

Latife Tekin ile alternatif direnişleri düşünmek
Merve Çağrışlı **21**

Araba depoları mı doyacak, yoksullar mı?
Mebruke Bayram **22**

Kaz Dağları bizimdir
Ali Karşılayan-Erkan Gökber **24**

YOKUŞ YOLA

güllerin bedeninden dikenlerini teker teker koparırsan
dikenleri kopardığın yerler teker teker kanar

dikenleri kopardığın yerleri bir bahar filan sanırsan
Kürdistan'da ve Muş-Tatvan yolunda bir yer kanar

Muş-Tatvan yolunda güllere ve devlete inanırsan
eşkiyalar kanar kötü donanımlı askerler kanar

sen bir yaz güzelisin, yaprakların ekşi, suda yıkanırsan
portakal incinir, tütün utanır, incirler kanar

bir yolda el ele gideriz, o yolda bir gün usanırsan
padişahlar ve Muşlar kanar, darül bedayiler kanar

Muş-Tatvan yolunda bir gün senin akşamın ne ki
orada her zaman otlar otlar ergenlikler kanar

el ele gittiğimiz bir yolda sen gitgide büyürsen
benim içimde çok beklemiş, çok eski bir yer kanar

Turgut Uyar

EDİTÖRDEN

MUŞ-TATVAN YOLUNDA GÜLLERE VE DEVLETE İNANIRSAN EŞKİYALAR KANAR KÖTÜ DONANIMLI ASKERLER KANAR*

Türkiye'nin siyasal gündeminin üst sıralarındaki konular hızla ve sıklıkla yer değiştiriyor. Daha bundan 3-5 ay önce ülke sözde laiklik yandaşlarıyla karşıtları arasında iki cepheye ayrılmıştı. Sermayeci, liberal AKP ile Ordu merkezli laisist/ulusalcı güçler birbirine girmiş, hatta Ordu tarafından bir e-muhtıra verilmişti. 22 Temmuz seçimlerinden AKP'nin başarıyla çıkması ve bunun sonucunda "eşi türbanlı" Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesiyle ortalık durulmuştu.

Ama bu geçici bir durumdu. Ekim ayındaki PKK'nin Gabar ve Dağlıca'daki saldırıları devletçi güçlerin yeniden harekete geçmesinin bahanesi oldu. Bu kez laiklik değil, "bölücülüğe karşı mücadele" bayrağı altında toplanıp saldırıya geçtiler. Asıl maksat ne laikliğin ne de ülke bütünlüğünün korunmasıydı; önemli olan Ordu/devlet güçlerinin iktidar üzerindeki vesayetlerinin meşruiyet zeminini korumaktı. Ama AKP hükümeti de yaratılan şovenist dalgaya ve linç havasına katıldı.

PKK üzerinden bir Kürt düşmanlığı, büyük medyanın körüklemesiyle dalga dalga ülke sathına yayıldı. "PKK teröristtir" demediği için DTP saldırıların hedefi oldu. DTP binalarına saldırılar yapıldı. Hızını alamayan faşist güruhlar sosyalist grupların binalarına da saldırdı. Savaş tam tamları kulakları sağır ediyordu. "Kuzey Irak'a girelim, PKK'lıları yok edelim; bu da yetmez, Irak'taki Kürt yönetimini de başlarına yıkalım; bu da yetmez, girmişken Musul ve Kerkük'ü de alalım" naraları atılıyordu. Bu ruh halini en açık biçimde Genel Kurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın şu sözleri ortaya koyuyordu: "Onlara hayal bile edemeyecekleri acıları tattıracağız."

AKP Hükümeti durumdan vazife çıkardı ve derhal Meclis'ten Ordu'ya sınır ötesi askeri harekat izni veren tezkereyi geçirdi. Irak sınırına yüz bini aşkın asker ve çok miktarda silah yığıldı. Gerçi bugüne kadar Kuzey Irak'a 24 sınır ötesi harekat yapılmış ve bir sonuç alınamamıştı ama olsun, 25. harekatta "terörün kökü kazınacak"tı. Elbette ülkeyi yöneten asker ve siviller kazın ayağının öyle olmadığını biliyordu. ABD'den izinsiz bir harekat yapamayacaklarını, oradaki Kürdistan yönetimine saldıramayacaklarını ve aslında PKK'ye çok ağır zayiat verdiremeyeceklerini iyi biliyorlardı. Nitekim bir süre sonra çeşitli açıklamalarla tansiyonu düşürme çabasına girdiler.

Son günlerde basına yansıyan/yansıtılan haberlerden anlaşılıyor ki, bütün bu savaş naraları atılırken bir yandan da AKP ile Ordu'nun (en azından bir kesiminin) üzerinde az çok uzlaştığı bir plan üzerinde çalışılıyor ve bu plan ABD ile müzakere ediliyor. Bu daha "gerçekçi" ve egemen blokun çıkarlarına daha uygun çözüm yolu, "dağdakileri ovaya indirmeyi" hedefliyor.

Ortada cevabı şimdiden kolaylıkla verilemeyecek pek çok soru var: Planı hazırlayanlar onu uygulamaya cesaret edebilecek mi? Egemen blok içindeki dengeler buna izin verecek mi? Kürt halkı ve onun örgütlü gücü bu plandan tatmin olacak mı? Ama ister devlet şiddet politikasında ısrar etsin, ister siyasi bir çözüme yanaşsın, bugün şunu rahatlıkla söyleyebiliriz: Kürt halkı uzun, çileli, kahramanca bir mücadeleyle devletin "inkar ve imha" politikasını yenilgiye uğratmıştır. Türkiye halklarının ve emekçilerinin çıkarları da bu sorunun Kürt halkının siyasal ve demokratik haklarının kayıtsız şartsız tanınmasıyla çözümündedir. Halkların kardeşleşmesi, bu zor günlerde Kürt halkıyla dayanışmayı yükseltmekle gerçekleşecek.

** Yokuş Yola şiiri-Turgut Uyar*

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK
Sıraselviler Cad. Billurcu Sok. No: 3/8 34433
Beyoğlu- İstanbul Tel: 0212 243 81 51
e-mail: iletisim@toplumsalozgurluk.com

TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK PLATFORMU GAZETESİ
Yerel Süreli Yayın **ISSN:** 1304-6519 **Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü:** Hasip Erkan Gökber **Yayın Kurulu:** Halit Elçi, Oğuzhan Kayserilioğlu, Hikmet Sarıoğlu, Bahar Çelik, Gülfer Akkaya, Mete Gönültaş, Faruk Beskisiz,N. Ergüneş
Teknik Sorumlu: Hamit Eren Osmanağaoğlu
Hesap no- TL: Hasip Erkan Gökber İş Bankası 1042 634946 **Euro:** Hasip Erkan Gökber İş Bankası 1042 015 6270
Yurtdışı satış fiyatı: 3 Euro **Baskı:** EZGİ Matbaacılık Sanayi caddesi Altay Sok. No:10 Çobançeşme YENİBOSNA-İSTANBUL (0212 452 23 02)

Neoliberal dönüşümler tamamlanıyor

PİYASA DEVLETİ ANAYASASI

AKP'nin taslağı, sosyal devletin kırıntılarına bile tahammül edemeyen, kamu hizmetlerinin ticarileştirilmesinin önündeki anayasal engelleri tasfiye eden bir anlayışla kaleme alınmış. Tasarı kamu emekçilerinin toplu sözleşme hakkını tanımıyor. Yeni Anayasa önerisinde, kamu hizmetlerinin sözleşmeli personel ve işçileri eliyle yürütülebileceği yer alıyor. Bu madde kamu hizmetlerinin tasfiye edilmesinin ve kamu personel rejiminin çıkartılmasının önündeki Anayasa engelini aşmak amacıyla düzenlenmiş.

B. AKPOLAT

Ülkeyi nefes alınamaz hale getiren şovenist havanın dağılmasının ardından 2008 yılı anayasa tartışmalarıyla geçeceğe benziyor. Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin 2008 yılı ortalarında anayasanın meclis gündemine geleceğini söyledi.

Ordu ve hükümet arasındaki gerilimden bağımsız olarak bir anayasa tartışması yapmak mevcut güçler dengesi içinde çok olası gözükmese de sosyalistlerin ve tüm ilerici güçlerin bu tartışmaya taraf olması gerekiyor.

En sonda söylenecek olan şeyi en başta söylersek; AKP'nin basında yer alan anayasa taslağı ne TÜSİAD'ın ilan ettiği gibi geçmiş anayasalarla hesaplaşmayı ne de eski CHP'li yeni AKP'li milletvekili Zafer Üskül'ün iddia ettiği gibi sivil, renksiz, ideolojisiz olmayı hedefleyen bir anayasa taslağıdır. Bu taslak rejimin temel karakterinde hiçbir anlamlı değişiklik içermiyor. Ancak Türkiye sermayesinin ihtiyacını duyduğu kamu hizmetleri yükümlülüklerinden arınmış, bir piyasa devleti yaratmaya dönük, neo-liberal dönüşümleri eksiksiz tamamlamanın anayasasıdır.

Vatandaşlık tanımı ne olacak?

Ordu ile hükümet arasındaki kamplaşma zihinleri iyiden iyiye teslim alınca AKP'ye olmadık payeler verilmeye başlandı. Sermayeden demokratikleşme, sivilleşme, özgürleşme bekleyenler mevcut taslağı görünce ne diyecekler.

Örneğin Türkçeden başka dillerde ne gibi haklar kullanılacağına dair hiçbir yeni düzenleme yok. 82 Anayasası'nın 66. maddesinde vatandaşlık, "Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür" biçiminde tarif ediliyor. Taslak ise, bu konuda üç alternatif sunuyor: "(1) Devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes TC vatandaşıdır. (2) TC'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkese, din ve ırk farkı gözetilmeksizin Türk denir. (3) Vatandaşlık temel bir haktır. Kanunun öngördüğü esaslara uygun olarak bu statüyü kazanan herkes TC vatandaşıdır" önerileri var. Seçim zaferi ardından yaptığı konuşmasını tek millet, tek devlet, tek bayrak, tek dil diyerek noktalayan Tayyip Erdoğan birinci alternatifin arkasında duracak mı göreceğiz.

YÖK kaldırılmıyor. YÖK üyelerinin sayısı azaltılıyor ve üyeleri cumhurbaşkanı tarafından değil altısı bakanlar kurulu beşi ise üniversiteler tarafından seçiliyor. Rektörler öğretim üyeleri tarafından seçiliyor.

12 Eylül Anayasasında "özel hayatın gizliliği", "konut dokunulmazlığı" ve "haberleşme özgürlüğü ve gizliliği" hakları "milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması" gibi sebeplerle ihlal edilebiliyordu. AB reformları çerçevesinde yapılan değişiklikle, "hâkim kararı" ve "acil durumlarda yetkili merci kararı" şartı getirildi. Yeni taslakta, mevcut anayasadaki sınırlama aynen korunuyor.

Mevcut anayasadaki "dernek kurma", "gösteri ve yürüyüş", "sendika kurma", ve "grev" hakları "milli güvenliğin, genel ahlakın ve ya başkalarının hürriyetlerinin korunması" amaçlarıyla sınırlanabiliyor. Yeni taslakta da bu konulardaki kısıtlamalar aynı ifadelerle bulunuyor.

Yeni anayasa taslağında, "çalışma hakkı", "konut hakkı", "toprağın yoksul köylülük lehine tasarrufu", "köylünün, tarım ve hayvancılığın korunması", "sanat ve sanatçının korunması", "yabancı ülkelerde çalışan Türk işçilerinin korunması" gibi, 1982 Anayasası'nda mevcut olan, hatta geçmişte 1961 Anayasası metninde dahi yer bulan bir çok temel düzenleme, ya tamamen kaldırılmış ya da içi boşaltılmış durumda.

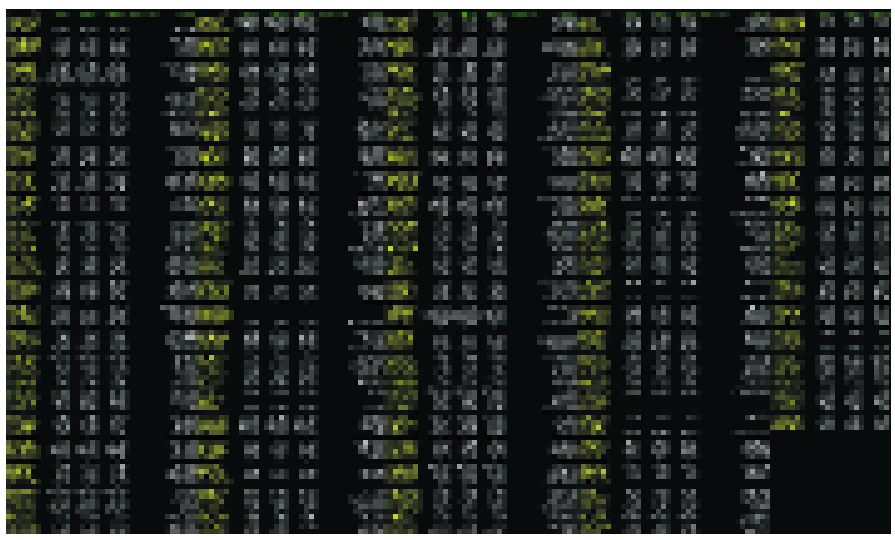

AKP'nin basında yer alan anayasa taslağı ne TÜSİAD'ın ilan ettiği gibi geçmiş anayasalarla hesaplaşmayı ne de eski CHP'li yeni AKP'li milletvekili Zafer Üskül'ün iddia ettiği gibi sivil, renksiz, ideolojisiz olmayı hedefleyen bir anayasa taslağıdır. Bu taslak rejimin temel karakterinde hiçbir anlamlı değişiklik içermiyor. Ancak Türkiye sermayesinin ihtiyacını duyduğu kamu hizmetleri yükümlülüklerinden arınmış, bir piyasa devleti yaratmaya dönük, neo-liberal dönüşümleri eksiksiz tamamlamanın anayasasıdır.

Kamu hizmetleri ticarileştiriliyor

AKP'nin taslağı, sosyal devletin kırıntılarına bile tahammül edemeyen, kamu hizmetlerinin ticarileştirilmesinin önündeki anayasal engelleri tasfiye eden bir anlayışla kaleme alınmış. Tasarı kamu emekçilerinin toplu sözleşme hakkını tanımıyor, kamu hizmetlerinin sözleşmeli personel ve işçileri eliyle yürütülebileceği yer alıyor. Bu madde kamu hizmetlerinin tasfiye edilmesinin ve kamu personel rejiminin çıkartılmasının önündeki Anayasa engelini aşmak amacıyla düzenlenmiş.

Yeni anayasaya göre devlet, vatandaşın konut (barınma) ihtiyacını karşılamaya yönelik bir taahhütte bulunmamakta; dolayısıyla bu olguyu, ülke insanları için bir hak ve dolayısıyla bir talep konusu dahi görmemektedir. "Konut hakkı"na dair, 1982 Anayasası'nın 57. maddesindeki düzenlemeye, AKP'nin taslağında hiç yer verilmiyor. 1982 Anayasası'nda mevcut olan, "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" ifadesi, yeni taslak metninde bulunmuyor.

Anayasa tartışmasını uzun bir süre yapacağız gibi gözüküyor. Ancak laiklik ve türban tartışmalarına kilitlenmiş ya da sadece demokratikleşme ekseninden eleştiriye tabi tutulan bir anayasa taslağından zihinlerimizi özgürleştirmemiz gerekiyor. Hazırlanan anayasa devlet-toplum-sınıf-birey ilişkilerini düzenleyen en temel ideolojik ve politik metinse sosyalistlerin de bu tartışmaya işçi sınıfı ve ezilenlerin çıkarları ekseninde müdahale etmesi gerekiyor.

AKP dengeleri zorluyor

1. SAYFANIN DEVAMI

ORDU KRİZİ YÖNETİYOR

Ordu, egemenlik bloku içindeki yerini ancak ve sadece "sürekli kriz"le yürütebileceğinin bilincinde ve kriz öğeleri (Kürtlük, Laiklik, Ermenilik, Kıbrıs vd.) birbiri ardı sıra devreye sokuluyor. Krizin yükselttiği gerilimin, demokrasi ve özgürlük taleplerini iten sahte kitlesel kamplaşmalar yaratmasından ve histerinin bir ruh hali olarak toplumu kapsamasının serinkanlı düşünme yeteneğini felç etmesinden faydalanıyor.

ALP AYDIN

Ordu, egemenlik bloku içindeki yerini ancak ve sadece "sürekli kriz"le yürütebileceğinin bilincinde ve kriz öğeleri (Kürtlük, Laiklik, Ermenilik, Kıbrıs vd.) birbiri ardı sıra devreye sokuluyor. Krizin yükselttiği gerilimin, demokrasi ve özgürlük taleplerini iten sahte kitlesel kamplaşmalar yaratmasından ve histerinin bir ruh hali olarak toplumu kapsamasının serinkanlı düşünme yeteneğini felç etmesinden faydalanıyor. Ve elbette, korku ve giderek dehşet ortamı yaratılarak yığınları pasifize etmek amaçlanıyor. Aynı süreç, toplumu askerileştirerek Ordu'nun merkezi rolünün yeniden meşrulaşmasını sağlıyor. Evet, sürekli "uygun krizler yaratmak" ve "krizi yöneterek toplumu yönetmek", Ordu'nun temel çizgisi oluyor.

Kürt sorunu üzerinden yürütülen ve asker cenazelerine odaklaşan toplumsal gösteriler, öyle bir ortam yarattı ki, şayet başarılı bir darbe yapılsaydı bile böylesi bir toplumsal destek yaratılamazdı. Ordu'nun iktidar odağı içindeki yerinin ihtiyaç duyduğu toplumsal meşruiyet güçlü biçimde yeniden üretildi. AKP'nin seçim sonrası zafer havası dağıtıldı ve kendisine gücünün sınırları gösterildi.

Kürt sorunundaki çözümsüzlük ve savaşı bilinçlice sürdürme taktiği, bölgedeki gelişmelere de uyum sağlıyor. Oluşmaya çalışan Kürt Federe Devleti ülkede yürütülen Kürtleri inkâr politikasını fiilen çökerttiği için, henüz rüşeym halindeki bu devlet girişiminin önünü tıkayacak bir operasyon, PKK bahanesi üzerinden hazırlanıyor. Musul-Kerkük petrollerini de gözüne kestirdiği anlaşılan bu hamlenin askeri zorlukları, planlayıcılarını frenliyor ve ABD'nin olurunu almaya zorluyor. O pazarlıkların son günlerde büründüğü biçimse, aynı eylemi farklı bir stratejinin içine sokan ve Barzani-Talabani ile uzlaşılan yeni bir alternatifi de devreye sokuyor. Hangi sürecin hâkim hale geleceğini yakın gelecekte göreceğiz.

AKP Ordu'nun iktidar alanını daraltıyor

Hızı ve yoğunluğu sürekli artan ülke ve bölgedeki gergin süreç, Ordu içinde, neo-liberalizmde ortaklaşan ama politik arayışlarda farklılaşan ve Ergenekoncu neo-Kemalistler (Enverist Kemalistler) ve Batıcı muhafazakâr Kemalistler ayrımının tohumlarını atıyor.

AKP dengeleri zorluyor

Seçimlerden büyük zaferlerle çıkan, ardı sıra hemen cumhurbaşkanlığı mevzisini kolayca ele geçiren ve nihayet beklenenden yüksek katılımlı bir referandumda yüksek oranla destek alan AKP, egemen blok içindeki dengeleri zorlamanın güç alanını oluşturdu.

Yüksek rütbeli askerlerin katılmadığı açıklanan referandumda kabul edilenlerden biri de cumhurbaşkanının halkoyuyla seçilmesiydi ki, Ordu'nun o mevziiyi bir daha ele geçirmesi artık oldukça zor. Bağlı olarak Yargıtay, Danıştay, Anayasa Mahkemesi ve YÖK gibi devletin zirve kurumlarındaki güç dengesi AKP lehine zorlanacaktır. Nitekim Anayasa Mahkemesi Başkanlığına "eşi türbanlı", Haşim Kılıç seçildi bile. Açıkça görülüyor ki, Ordu'nun devlet kurumlarının içindeki inisiyatifi sürekli olarak tırpanlanıyor.

AKP Kürt sorununda, Barzani ile anlaşarak PKK'yi yalnızlaştırıp eritmeyi ve o arada bölgede "sadaka" dağıtarak toplumsal tabanını genişletmeyi ve yerel seçimlerde çıkış yapmayı hedefliyor. Fethullah Hoca'nın geçen Kurban Bayramında bütün müritlerini, kurbanlarını bölgeye göndermeye çağırması ve bunun başarılması, bölgede sayısı ve kapasitesi artan malum "okul"ların yoksul Kürt gençlerine yönelmesi de, aynı planın başka bir öğesi olsa gerek.

Öte yandan, sermayenin hareketinin önünü açıcı ve hızlandırıcı tedbirler de, süreklileşen hamleler halinde uygulanıyor. Yeni özelleştirme planı açıklandı. Vakıflar Bankası, Halk Bank, THY, limanlar, elektrik ve doğal gaz dağıtımı, otoyollar vd. birbiri ardı sıra özelleştirilecek. Ziraat Bankası'nın da sırada olduğu anlaşılıyor. Küresel sermayeyi "denetleyen" her türlü yasa ve bürokrasi tasfiye ediliyor. Ülkenin farklı bölgelerinde farklı asgari ücret uygulaması için -ki fiilen Kürt illerinde iş gücünün fiyatını daha ucuza çekmek anlamına geliyor- zemin yoklanıyor.

Gül, tıpkı Özal gibi dış gezilerinde kapitalistlerle dolduracağı uçağıyla sermayenin bölgesel ve küresel yayılımının fiilen yardımcısı olacağını açıkladı. Eh, zaten kimse de ondan işçi önderlerini uçağına alıp da diğer ülkelerdeki sınıfdaşlarıyla deney aktarımı yapmalarına yardımcı olmasını beklemezdi. O arada Türkiye'nin en zenginleri listesinde Ülker, Boydak ve Konukoğlu aileleri Cumhuriyetin birçok eski sermaye grubunu geçerek ilk yirmi içine giriverdiler. Yeni "İslami" holdinglerin de hızla aynı alana girmeyi hedefledikleri anlaşılıyor Çalık, Albayrak ve Zapsu gibi aileler hoplayarak öne geçme telaşındalar.

Ancak, AKP açısından sorun, kendisinin sadık izleyicisi "İslami çekirdek" dışındaki geniş toplumsal alanın içine yayılmasına ön açan AB yanlısı liberallerden aldığı destekte oluşan kimi çatlaklar. Ordu'nun seçim öncesi ve sonrasında seferber ettiği ırkçı-şoven toplumsal hareketlerden etkilenen AKP, AB reformlarında duraklayınca ve Kürt sorununda şovenist koroya katılınca, liberaller hoşnutsuzluklarını dillendirdiler.

Bir sermaye partisi olarak esas itibariyle gericiliğe eğilimli ve kısıtlı demok-

Seçimlerden büyük zaferlerle çıkan, ardı sıra hemen cumhurbaşkanlığı mevzisini kolayca ele geçiren ve nihayet beklenenden yüksek katılımlı bir referandumda yüksek oranla destek alan AKP, egemen blok içindeki dengeleri zorlamanın güç alanını oluşturdu.

ratik açılımları bile asla kendiliğinden yapmayacak AKP ile liberaller arasındaki ilişkiler, tam da Kürt halkının ve emekçilerin zorlamalarının AKP'ye açılım yaptırma kapasitesine bağlı olarak şekillenecek.

ABD'nin Türkiye hesapları

Irak'ta ve Afganistan'da zorlanan ABD, BOP'un İran hamlesini yaparak süreci geri dönülmeyecek bir zemine oturtmak istiyor. Fransa'nın yeni ve açık desteği elini rahatlatsa da, doğrudan bölgede bulunan Türkiye'nin askeri-lojistik desteği, ABD açısından yaşamsal önemde. İşte, içerdeki iktidar savaşı ve Kürt sorununda yaşanan açmaz, ABD'nin eline TC'yi istediği konuma sokmak için imkanlar veriyor.

Açıktır ki, ABD, PKK ya da Barzani-Talabani veya TC'den yana değil, kendi çıkarlarının peşinde ve aradaki çok yönlü gerilimlerden faydalanarak kendisinin etki alanını genişletmek istiyor. Amaç, Barzani-Talabani ve TC'yi bölgedeki ABD stratejisinin yardımcı unsurlarına dönüştürmek ve PKK'yi de mümkün olduğunca sistem karşıtı özünden kopartarak ehlileştirmek, en azından kabul edilebilir bir güç seviyesine indirmektir. ABD, Barzani-Talabani ikilisini kontrolüne almışsa da, gittikçe artan isteklerinden rahatsız ve onları terbiye ederek kendi işgal planına tam bir uyuma zorlamak için TC'yi kullanıyor.

Kürt düşmanlığıyla bilinci vurgun yemiş ve kendi bölgesel çıkarlarını dahi bir "özgür bilinç" düzeyinde kavrayamayan Ordu, ABD'nin Barzani-Talabani'ye yönelik her türlü "yönlendirmesine" gönüllüce koşturuyor. İran devleti Erbil'de konsolosluk açarken, TC Erbil ve Süleymaniye ile sürekli alay etmek ve onları sürekli tehdit etmekle meşgul.

Ordu ve Hükümet arasında sürüp giden gerilime bir de PKK'nin askeri şiddeti yükselterek yarattığı yeni gerilim eklenince ve bu iki gerilim ekseni, bölgedeki çok yönlü sıcak gerilimlerin Türkiye'yi de birçok yönden gittikçe saran baskısıyla birleşince, TC tarihinin önemli kavşaklarından birine girdi. Öyle ki, Ordu ve Hükümet bir yandan kendi aralarındaki gerilimi sürdürürken, tehlikeye giren ortak çıkarların baskısıyla ortaklaştıkları bir politik zeminde birbirlerine yaklaşmak zorunda kalıyorlar.

Tersinden akan başka bir sürecin içinde, Barzani-Talabani'nin devlet oluşturma iradesi ABD tarafından kışkırtılıyor ve TC'ye karşı kullanılıyor. TC'yi Kürt sorununda zorlayarak ülkedeki Kürt nüfusu üzerinde Barzani dolayımıyla ABD etki alanı yaratılıyor ve bu etki derinleştirilerek olası bir TC'yi "budama-bölme" hamlesinin toplumsal alt yapısını göstere göstere oluşturuyor.

ABD açısından PKK, Kürt nüfus üzerindeki etki alanını tehdit eden bir düşman güçtür. Ancak, her iki tarafın güncel çıkarları simdi yaşanacak bir çatışmayı anlamsızlaştırdığı için, açık çatışmadan kaçınılmaktadır. Şiiler arasındaki düşmanı Sadr eğilimiyle yürüttüğü ilişkinin benzerini PKK'ye karşı da uyguluyor: ABD çıkarlarına doğrudan dokunmadıkça şimdilik göz yumma ve ancak o çıkarları zorlayınca tehdit ve silahlı baskı.

Öte yandan, PKK'nin Suriye ve İran'daki etki alanı da ABD tarafından kendi BOP hamlesine içselleştirilmeye ya da en azından ona da hizmet edeceği bir konuma doğru iteleniyor. Keza, TC'deki ABD etki alanını genişletmek için de, onun iradesi dışında da olsa, PKK'nin varlığı kullanılıyor. Çatışma yükseldikçe kendisinden yardım isteyen TC'ye destek için başta İran hamlesi olmak üzere BOP'a katılma dayatmasını yaparken, PKK'ye de İran'da yoğunlaşma baskısını yapma imkânını elde ediyor. Çatışan güçler hasar aldıkça ya da yoruldukça, ABD istemlerine daha açık haline geliyorlar.

Yeni bir açılım mı?

Ordu ve Hükümet arasında sürüp giden gerilime bir de PKK'nin askeri şiddeti yükselterek yarattığı yeni gerilim eklenince ve bu iki gerilim ekseni, bölgedeki çok yönlü sıcak gerilimlerin Türkiye'yi de birçok yönden gittikçe saran baskısıyla birleşince, TC tarihinin önemli kavşaklarından birine girdi. Öyle ki, Ordu ve Hükümet bir yandan kendi aralarındaki gerilimi sürdürürken, tehlikeye giren ortak çıkarların baskısıyla ortaklaştıkları bir politik zeminde birbirlerine yaklaşmak zorunda kalıyorlar. Son yapılan Washington ziyareti, öyle anlaşılıyor ki, Ordu ve Hükümet'in ortaklaşabilecekleri olası bir politikayı netleştirmek için fırsat oldu.

"Kürt sorununda yapılacak kimi açılımlar" sözüyle PKK'nin askeri güçlerini sınır dışına çekmesi ve DTP üzerinden politika yapmasının önünün açılması planlanıyor. Süreç içinde DTP de sisteme içselleştirilecektir. Aslında, MİT'in ve Mehmet Ağar'ın önceden dillendirdikleri çözümün neredeyse aynısı şimdi gündemdedir.

O "kimi açılımlar"ın ne olacağı ise, henüz belirsiz. İlk adım PKK'den bekleniyor ve silahları susturması isteniyor. Oldukça karmaşık ve risklerle dolu olan ve mesela, DTP'nin kapatılması davasının açılmasını sağlayan bazı "derin" güçlerin hamlesiyle her an tersine dönerek daha yüksek bir askeri çatışma doğurmaya gebe olan bu politikanın nasıl uygulanacağını göreceğiz.

Aslında, AKP'nin tutumuna daha yakın olan bu politikanın, Ordu merkezli kimi güçler tarafından bozulma olasılığı güçlüdür. Ve yine, söz konusu politika başarılı olsa bile, TC'nin rejiminde temelli bir demokratik bir dönüşüm olmadıkça ve bu dönüşüm anayasal güvence altına alınmadıkça, her an bozulma riskini taşımaya yazgılıdır. Sorun çözülmemiş ve ama çatışan taraflara nefes alma imkânı verecek bir "ara döneme" girilmiş olacaktır. Barzani ve Talabani ile ortak çıkarlara dayalı kurulacak yeni bir ilişkilenme ise, Kürt sorunuyla ilgili içerde yapılan açılımın bölgesel ayağını oluşturacaktır.

İşte, son dönemlerde gerek bazı önemli komutanların yaptıkları "özeleştiri"ler ve gerekse gözünü kan bürümüş Baykal'ın aniden Kürt dostu kesilivermesi de olası yeni açılımın içinde anlam kazanıyor. Şimdi beklenen, üstünde bölgesel ve küresel güçler tarafından olağanüstü baskı kurulduğu anlaşılan PKK'nin ilan edeceği yeni ateşkes. Yeni politik açılımın pratiğe uygulanması buradan başlayabilir. Aksi, yani savaşın devamı, başka senaryoları devreye sokacaktır. Top şimdi PKK'nin ayağında.

Zaten bir "ara çözüm"ün Washington sonrasında ortaya çıkmasından önce, esas olarak "Musul-Kerkük ve Barzani" hedefli bir askeri hamlenin hazırlığı yapılmış, toplumsal meşruiyeti de sağlanmıştı. O hazırlığı yapan güçler içinde "ara çözüm"e ikna olmayanlar muhakkak ki vardır ve onlar kendi çizgilerini öne çıkarmaya çalışacaklardır.

TC açısından diğer önemli açılım, ABD'nin bölgedeki varlığıyla daha uyumlu hale gireceği ve giderek onu daha güçlü ve açıktan destekleyeceği ve özellikle İran'a yönelik olası saldırıda bu tutumunu göstereceği bir politik hattın devreye girmesidir. Bu desteğin hangi biçimde pratiğe geçeceğini birlikte göreceğiz. Ancak, son ABD ziyaretinin böyle bir politikanın önünü açtığı görülüyor.

ABD açısından öncelik, Irak işgalinde saplandığı batağa bir biçimde, mesela "Kandil'e sefer" görünümünde, TC'yi çekmek ve o bataklıkta ateş altında "eğitilecek" TC Ordusunu, İran hamlesine mümkün olan en fazla katkıyı yapmaya "ikna" etmektir.

14 Kasım 2007

Eskimeyen gündem:

PKK VE KÜRTLER

Bölge küresel gerilimin odak noktası olunca ve bağlı olarak bölgede askeri – politik konumlanış herhangi bir statik duruşu değil sürekli daha karmaşık ve daha derin bir konumlanmayı zorlayınca, öyle anlaşılıyor ki, PKK, eski duruşunun artık kendisini ayakta tutamayacağını saptadı ve küresel – bölgesel dengelerin ürettiği yeni gerilimlerde ezilmeyecek ve erimeyecek bir konuma sıçraması gerektiği gerçeğiyle yüz yüze geldi. İşte, o noktada kendini dost ve düşmana resmi olarak kabul ettiren bir askeri politik hamle devreye sokuluyor olabilir.

Dağlıca baskını, PKK'de somutlaşan Kürt sorununu yine gündemin önüne itti. PKK, acaba neden çatışmanın seviyesini yükseltti? Amacın, intikamcı bir ruh hali ile daha fazla asker öldürmek gibi basit ve yanlış bir hesaba dayandığını sanmıyoruz. Tersine, PKK, eylemlerinin özellikle Türk halkında yaratacağı tepkilere rağmen bazı özel politik hedefler peşinde olmalı ki, şiddetin düzeyini yükseltti. PKK'nin konumlandığı yerden bakarak o hedefleri çözümlemeye çalışalım.

Öncelikle belirtmeliyiz ki, ateşkes dönemleri herhangi bir çözümün önünü açan ya da hatta tartıştıran bile değil, tersine, PKK'yi dağda çürütmek için bir fırsat olarak kullanılıyor. Kürt kimliğine anayasal güvence ve koşulsuz genel af biçiminde asgariye çekilmiş çözüm önerileri, devlet tarafından tartışılmadığı gibi, tartışanlar da cezalandırılıyor. O zaman anlaşılıyor ki, devletin içindeki güçlü bir odak var ve kendi oligarşik egemenliğini sürdürebilmek için "çözüm" değil, "çözümsüzlükten" yana: Çatışma sürmeli ve ortaya çıkan gerginlik toplumun askerileştirilmesi için kullanılmalıdır.

Bir çözümün önü açılmadığı sürece, ateşkes dönemi dağda bekleyen binlerce gerilla için "saz çalıp–halay çekme" veya "felsefi tartışma" yapmayla sınırlanma, yasal politikacılar içinse, enselerinde sürekli devletin tokadının acısını duyarak faaliyete zorlanmak anlamına gelmekte. Barış süreci belli odaklar tarafından, sadece PKK değil, Kürt sorununun da yeniden tarihin tozlu raflarına doğru itelenmesi veya tehlikesiz bir iç sorun haline dönüşmesine yardımcı olmaya zorlanıyor. Oysa yapılan hesabın yanlış olduğu açıktır.

Ateşkesin bitirilmesi, Dağlıca baskını ve sonrasından anlaşılıyor ki, PKK böylesi bir tutumu kabul etmediğini yüksek sesle söyleme ihtiyacını hissetti. Üstelik Kara Kuvvetleri Komutanı Başbuğ'un da açıklamasında belirttiği gibi, PKK'ye katılımlar artarak devam ediyorsa, Kürt halkı da gençleri aracılığıyla bu tutumu onaylıyor.

Ve devamla, amaçlanan "çözümsüzlüğün sürmesi" durumunda, var olan Kürt sorunu gerçeği, farklı biçimlere bürünerek derin toplumsal kriz dinamiklerinin üremesini kışkırtıyor. Ve bu dinamikler, başta ABD ve AB olmak üzere bölgeyle ilgili hesabı olan bütün güçler açısından "oynanacak" ve Kürtler içinde ya da TC'de inisiyatif alınacak bir fırsat haline dönüşüyor. Yani o pek söylenen "dış güçler", PKK değil bizzat devletin "çözümsüzlük" stratejisinin sonucu olarak devredeler ve çözümsüzlük derinleştikçe daha da güçlü olarak Türkiye'nin içine nüfuz edeceklerdir. Şimdi, PKK'nin konumundan son gelişmelerin nasıl görüldüğünü anlamaya çalışalım.

PKK bölgesel güç olma arayışında mı?

PKK çatışmanın düzeyini yükseltmekle, ilk olarak, barış arayışı bir sonuç vermeyince içine düştüğü ataletten ve onun doğurabileceği tasfiyeci eğilimlerden kurtulmak ve kendisini savaş alanında eskisinden daha yüksek düzeyde yeni bir konuma yerleştirmek istiyor olmalıdır. Savaşın dinamizm getirerek örgütün çekim gücünü artıracağı ve artan güçle etrafında oluşan politik süreçlere daha güçlü etkide bulunma imkânının yakalanacağı hesaplanmış olmalıdır.

Daha yüksek bir konuma sıçramak PKK açısından bir zorunluluktur. O'nun kendisini var ettiği coğrafya, küresel sürekli savaşın odak noktası ve neredeyse tüm küresel güçler, başta ABD olmak üzere, o alanda inisiyatif almaya çalışıyor. O çabaların bölgeye yüksek gerginlik yüklediği ve tarihin akışını olağanüstü hızlandırıp yoğunlaştırdığı açıktır. Bölgede siyaset yapabilmek, daha ilk adımda yüksek gerginliğe karşı yüksek direnç gösterme kapasitesine ve bağlı olarak pratik gücü belli bir eşiğin üstüne çıkarabilmiş olmaya ihtiyaç duyuyor. PKK, bugün savaşarak bu konumları yakalamayı hedefliyor olmalıdır.

Evet, bölge küresel gerilimin odak noktası olunca ve bağlı olarak bölgede askeri–politik konumlanış herhangi bir statik duruşu değil sürekli daha karmaşık ve daha derin bir konumlanmayı zorlayınca, öyle anlaşılıyor ki, PKK, eski duruşunun artık kendisini ayakta tutamayacağını saptadı ve küresel–bölgesel dengelerin ürettiği yeni gerilimlerde ezilmeyecek ve erimeyecek bir konuma sıçraması gerektiği gerçeğiyle yüz yüze geldi. İşte, o noktada kendini dost ve düşmana resmi olarak kabul ettiren bir askeri politik hamle devreye sokuluyor olabilir.

Günlük burjuva basınında "PKK'nin FKÖ'leşmesi tehlikesi" olarak saptanan bu sürecin, gerçekten de PKK'nin açık hedefi olduğu anlaşılıyor. İşte, çatışmanın yükseltilmesi bu ihtiyaçtan besleniyor olabilir: Uluslar arası alanda resmi meşruiyet üretme ve bunu bir siyasal kabul düzeyine sıçratmak için gerekli askeri–politik düzeyi yakalamak.

İkinci olarak, şayet bir çözüm süreci başlayacaksa, o sürecin içinde meşru–yasal yollarla mücadele etmeyi tercih edeceğini açıklayan PKK, barışçı - ateşkes dönemlerinde bir sonuca ulaşamayınca, barışçı çözümün önündeki engelleri aşmak için daha yüksek düzeyde bir askeri şiddet uygulayarak rakiplerini ikna etme ve o şiddetin sonrasında meşru–yasal alanda yoğunlaşmayı planlıyor olabilir.

Üçüncü olarak, PKK, Hükümet ve Ordu'nun son Washington ziyareti sonrasında çok dillendirilen ABD–İngiltere–İsrail damgalı bir "ara çözüm" sürecine katılmak kaçınılmaz olursa, o "ara çözüm" de kendi ağırlığını hissettirebilmek için hemen öncesinde güç gösterisinde bulunmak istiyor olabilir. Pazarlık gücünü arttırmak için kapasitesinin ne olduğunu herkese göstermek ihtiyacı, güçler arası ilişkilerin pek bilinen kuralı değil midir? Son dönemlerde DTP'nin söylemini daha militan bir zemine çekmesini de aynı mantığın içinde anlamlandırabiliriz.

Dördüncü olarak, çok farklı bir politik konuma yerleşme arayışı başlamış olabilir: Barış sürecinin sonuç getirmeyeceğini düşünen PKK, eski stratejik konumuna geri dönüş için yoklamalar yapıyor olabilir. Evet, TC ile çatışmayı yükselterek O'nu Irak'a çekmek ve TC

PKK kendi coğrafyasında en güçlü silahlı –politik örgüt olunca kendi konumunu "dost" ve "düşman" yerel, bölgesel ve küresel örgütlere kabul ettirmek veya oradan üreteceği meşruiyetle kendisine güç devşirmeye zorunludur. Özellikle ABD söz konusu olunca, bu tutumun yılanla ve fille aynı anda yatağa girme anlamına geldiğini herkes gibi PKK yöneticilerinin de bildiği açıktır. Ancak, taraflardan birinin kendince uygun ve gerekli gördüğü bir zamanda, PKK–ABD çatışmasının çıkması kaçınılmazdır.

ordusunun bu hamlesinden rahatsız olacak Barzani–Talabani çizgisiyle kurulacak zayıf da olsa bir ittifakla Kürt ulusal birliğini sağlayıp, bölgedeki karmaşaya güçlü bir ulusal irade dayatarak bağımsız bir devlet olasılığını zorlamak amaçlanıyor olabilir.

Sonuncu olasılığın önündeki üç engel var. İlki, Öcalan'ın İmralı tezleri ve bu tutumun o tezlerle olan uyuşmazlığı. İkincisi, ABD'nin böylesi bir "bağımsız" davranışı kesinlikle kabullenmeyip, elindeki bütün güçlerle engellemeye çalışacak olması. Üçüncüsü, Barzani-Talabani çizgisinin ABD'nin izni dışında davranma olasılığının çok düşük olması ve sınıf karakterleri sonucu bilinçlerinin "yerel ve güncel" olanla sinirli olup "tarihsel" tutumlara kapalı olması.

Nitekim son gelişmeler ikinci ve üçüncü engelin devrede olduğunu gösteriyor. TC'nin askeri-diplomatik hamlelerinin de etkisiyle ve ama esas olarak ABD'nin bölgedeki hesaplarına uyumlu bir şekilde, PKK'nin yalnızlaştırılacağı bir sürecin devreye sokulmaya çalışıldığı anlaşılıyor. Barzani-Talabani çizgisi ise, ABD ve TC ile birlikte davranmaya kararlı gözüküyor ve bu durumda PKK'ye "ateşkes ilan et ve TC sınırları dışına çık, ya da sonuçlarına katlanmak zorunda kalırsın" askeri-politik dayatması yapılıyor.

Bu durumda ABD bir taşla üç kuş birden vuruyor: "Düşman güç" PKK oldukça zorlanacağı bir sürecin içine itiliyor, TC'ye Barzani-Talabani çizgisinin, Irak'ın federe güçlerinden birisi olması kabullendiriliyor ve İran hamlesi için destek sözü alınıyor, Barzani-Talabani'ye ise, bir kez daha hadleri bildiriliyor ve "TC ordusuna karşı savaşırız" diye yüksekten atan Barzani'nin burnu sürtülüyor.

Araya girip bir yorum yapacak olursak, PKK önderliğinin yukarıdaki dört olasılığın hepsini birden hesapladığını ve sürecin akışına göre konumunu belirleyeceğini saptayabiliriz. Ayrıca, komünist-devrimci bir konumdan bakarsak, PKK'nin hesaplarındaki en büyük eksiklik, sırf ve sadece bölgedeki güç dengelerinin hesaplanmasıyla sınırlı bir hamlenin, yüksek olasılıkla bölgenin çıkmazları içinde sıkışıp kalmaya yazgılı olduğunun görülememesidir. Her parçada, o arada doğal olarak en başta da Türkiye'deki emekçilerle ittifakın yaşamsal önemde olduğu ve yapılacak bütün askeri-politik hamlelerde bu ihtiyacın istemlerinin de dikkate alınmak zorunda olunduğu gerçeğinin PKK'nin hesaplarında yeterince güçlü bir baskı kuramadığı anlaşılıyor. Ancak, tam da bu açıktır ki, milyonlarca emekçiyi ırkçı- şoven gösterilerin içine itilmesini kolaylaştırıyor ve sorunun çözümsüzlüğüne katkıda bulunuyor.

TC'de, Barzani–Talabani ve Iraklı yöneticilerde olmayan, ama İran'da olan "özgür bilinç" in PKK'de de olduğu görülüyor: Kendisinin bağımsız çıkarlarını ortama dayatan, geri çekilme, esneme ve saldırma tutumlarını bir arada yürüten ve dostlarını çoğaltıp düşmanlarını azaltan bir tutum.

Özgür bilinç ve Kürtler

Evet, bölgede yaşanan dramatik gelişmeler PKK'yi ayakta kalabilmek için ileri doğru hamle yapmaya zorluyor. O zorlama şayet ayakta kalmayı başarabilirse, PKK'ye Kürt nüfusunun bulunduğu her yerde varlığını hissetme ve hatta dört parçaya ayrılmış Kürt halkının bütününün öncüsü olma fırsatını da veriyor. Riskler ve fırsatlar her zaman olduğu gibi iç içeler ve bir tanesi yükseldikçe diğerini de aynı düzeye çekiyor. Bölgedeki kriz, bir dizi risk ve fırsat doğuruyor ve güçlü olana kendisini tarihe dayatma, güçsüz olana kölelik ya da tarihin çöplüğüne atılma kaderini hazırlıyor.

PKK, İran'da PJAK kanalıyla silahla, Suriye'de, yasa dışı ya da meşru kitle gösterileri yoluyla rejime muhalefet ediyor. Türkiye'de ise, rejimin tutumuna göre silahlı ya da silahsız yolda muhalefet yürüteceğini ve kendi tercihinin ise meşru–yasal yollarla mücadele olduğunu açıklıyor. Her üç coğrafyada da Kürtler arasında ki en güçlü politik odak. Irak'ta ise, Barzani ve Talabani'nin devlet olma girişimlerine destek vermeyi tercih ediyor ve ama "feodal" dediği bu iki önderliğe karşı kendi özel duruşunu PCDK kanalıyla toplumsal bir desteğe kavuşturmaya çalışıyor. PKK'nin böyle bir konumlanmaya yazgılı olduğunu yıllar önceki sayılarımızda özellikle belirtmiştik.

Topyekûn bakıldığında, böylesi bir konumlanma açıktır ki, bölgedeki savaş durumunu gözeten ve ABD ile karşı karşıya gelmemeye dikkat eden bir duruştur. Güç dengelerinin tahlili ile PKK'nin savaşçılık kapasitesinin özgün bir dengesinin üstünde durmaktadır. TC'de, Barzani–Talabani ve Iraklı yöneticilerde olmayan, ama İran'da olan "özgür bilinç" in PKK'de de olduğu görülüyor: Kendisinin bağımsız çıkarlarını ortama dayatan, geri çekilme, esneme ve saldırma tutumlarını bir arada yürüten ve dostlarını çoğaltıp düşmanlarını azaltan bir tutum.

ABD-PKK ilişkileri

Bölgenin yeni efendisi ABD açısından PKK, bir "özgür bilinç" e sahip olduğu içindir ki, İran'la birlikte en büyük "düşman"dır. Ancak, zaten Irak'ta sıkıştırılan ve bir İran hamlesinin baskısı altında olan ABD, en rahat ettiği alan Kürdistan'daki rahatını bozmamak için "şimdilik" PKK'ye göz yumuyor. O göz yumma, aynı zamanda bir dizi "uyuşturucu" fırsatların öne serilerek "satın almak" olasılığını da sürekli gözetecektir. "Özgür bilinç" de bir çatlak ki PWD kopuşması öyle bir durumdu, ABD'ye PKK'yi kontrolüne alma fırsatını verecektir.

PKK'ye "özgür bilinç" ini, dayandığı sınıflar sağlıyor. O, yoksul Kürtlerin askeri-politik temsilcisidir ve bu yüzden Barzani–Talabani çizgisiyle arasında aşılmaz sınırlar var. Yasal alanda Yaşar Kaya, Murat Bozlak ve silahlı alanda PWD'yi, yani Kürt burjuva sınıfların öncü adaylarını hareketten koparan da, aynı sınıfsal kökendir. Marksizm'e yapılan ham ve sağlıksız eleştiriler, hareketi Wallerstein–Boochkin ekseninde bir küçük burjuva demokratizmine itse de, o hâlâ daha sınıfsal kökeninden kopmuş değildir. Özellikle kendi tarihinin savaşçı kökleri onu daha uzağa ya da sistemin içine doğru savrulmaktan şimdilik koruyor.

PKK, kendi çıkarları açısından "şimdilik" ABD ile bir çatışmaya girmemeye özen gösteriyor ve imkân buldukça çeşitli düzeylerde yaptığı görüşmelerle bu tutumlarını ABD'ye ilettiklerini açıklıyorlar. PKK kendi coğrafyasında en güçlü silahlı–politik örgüt olunca kendi konumunu "dost" ve "düşman" yerel, bölgesel ve küresel örgütlere kabul ettirmek ve oradan üreteceği meşruiyetle kendisine güç devşirmeye zorunludur. Özellikle ABD söz konusu olunca, bu tutumun yılanla ve fille aynı anda yatağa girme anlamına geldiğini herkes gibi PKK yöneticilerinin de bildiği açıktır. Ancak, taraflardan birinin kendince uygun ve gerekli gördüğü bir zamanda, PKK–ABD çatışmasının çıkması kaçınılmazdır.

Her ikisi de ABD karşıtı olan İran ve PKK'nin PJAK dolayımıyla çatışması ve hatta PJAK–ABD görüşmelerinin yapıldığının açıklanması ise, hayatın ürettiği bir durumdur. Küresel gerilimlerinin birikip yoğunlaştığı bölgedeki bütün yerel güçler, kendileri açısından uygun fırsatları değerlendiriyorlar. Şayet İran devleti kendi coğrafyasındaki yaşayan Kürt nüfusuna ulusal–demokratik bir açılım yaparsa, o çatışmanın durması yüksek bir ihtimaldir. O durumda, şimdi kimi belirtileri görülen bir Şii–Kürt ittifakının hızla oluşması yaşanacaktır. ABD'yi PKK ile ilişkilerinde sakınımlı davranmaya zorlayan önemli bir gerçek de budur. Ayrıca, Irak'ta yaşanacak bir ABD-PKK gerginlikte, PKK ve Şii direnişçi Sadr çizgisi arasında ABD karşıtlığı temelinde bir yakınlaşma yaratabilir.

Sonuç olarak belirtmeliyiz ki, TC açısından en akıllı çözüm, elinin altındaki Öcalan'la açık ya da şimdiye kadar yaptığı gibi gizli olarak masaya otararak görüşmek ve kendisinin süreç içinde ABD, AB ve Rusya'nın oyun alanı haline gelmesi ve parçalanmasıyla sonuçlanma ihtimali yüksek olan şimdiki askeri çatışma ortamını bir an önce sonlandırmaktır. Kürtlerin bir halk olarak varlıkları anayasal güvenceye kavuşur ve savaşçılara genel af çıkarılırsa, Kürt sorunu asgari de olsa bir çözüme kavuşabilir.

Çözüm, devrimci harekete, şimdi savaşın yarattığı ırkçı–şoven ortamın bastırdığı direnişçi dinamiklerle ilişkilenmede kolaylık sağlayacaktır. Ancak çok daha önemlisi, bağlı olarak sağlayacağı demokratik dönüşümlerle sınıf mücadelesine olağanüstü zenginlikte güçlenme fırsatları verecektir.

19 Kasım 2007

Kamuran Yüksek: Demokratik özerklik özgürleşmenin yolunu açar

"BİRLİKTE KARDEŞÇE YAŞAMAK İSTİYORUZ"

İktidar çevrelerinde, bir yandan ülkede şovenist bir dalga geliştirilip sınır ötesi bir harekatın hazırlıkları yapılırken, diğer yandan "dağdakileri ovaya indirmek"ten söz ediliyor. Bu koşullar altında DTP Kongresi'ni yaptı. Parti yönetiminde değişikliklere gidilirken "Demokratik Özerklik" anlayışı kabul edildi. DTP Örgütlenmeden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı KAMURAN YÜKSEK ile bu gelişmeleri konuştuk.

T.Ö: Kongre'de bir Siyasi Tutum Belgesi kabul edildi. Burada "demokratik özerklik" kavramı ön plana çıkıyor. Bu kavramın "demokratik cumhuriyet" ile ilişkisi nedir?

Biliyorsunuz 6-7 yıldır tartışılan bir tezdir demokratik cumhuriyet. Esas itibariyle demokratik cumhuriyet esprisini esas alarak fakat bunu genel bir kavram olmaktan çıkarıp içini doldurmak, somut hale dönüştürmek gerekiyordu. Bunun idari sistemi nedir? Siyasi karşılığı nedir? Toplumda yansıması ne olacaktır? Yaşamda neyi değiştirecektir? Türkiye'de Kürtlerin, Türklerin, diğer etnik toplulukların birlikte yaşaması gerektiğine inanıyorsak, bunların birlikte yaşayabileceği bir ortam nasıl yaratılabilir? Bu soruların cevabını aradık.

Biliyorsunuz Türkiye'de Kürt hareketi uzun yıllar boyunca ulusların kurtuluşu ve özgürlüğü için devlet kurmaları gerektiğini savundu. Bugün ise, 21.yüzyılın koşulları, Orta Doğunun konjoktürel durumu, politik çözümlemeler bizi şuna ulaştırdı: Her ulus için ya da her ulusun özgürlüğü için bir devlet kurmak şart değildir. Mesele bir halkın kendi kaderini tayini ise, onun verdiği karara saygılı olmak gerekir. Kürtlerin verdiği karar, Türkiye'de Türk halkı ile birlikte kardeşlik temelinde yaşamaktır. Dolayısıyla Kürtlerin ve Türklerin bir arada yaşayabileceği bir sistem yaratmamız gerekiyor Türkiye'de. Siyasi bir sistem, idari bir sistem! Türkiye 80 yıldır bir askeri cumhuriyettir. Bu rejimde birlikte yaşama koşulları yoktur. Şu anki anayasanın ve şu anki anlayışın, idari sistemin, mekanizmanın hüküm sürdüğü bu ülkede, sadece Kürtlerin ve Türklerin değil aynı zamanda diğer azınlıkların, emekçilerin, işçilerin, memurların, tüm ezilenlerin hak ettiği yaşama koşulları yoktur. Bunların hak ettiği bir yaşamın koşullarını oluşturmak gerekir. Bunun üzerinden yaptığımız tartışmalarda, bu ülkede eğer siyasi ve idari sistemi özerk hale getirebilirsek bunun olabileceği kararına vardık. Bunu da demokratik özerklik olarak tanımladık.

T.Ö: "Demokratik özerklik" anlayışı nasıl bir siyasal örgütlenmeyi öngörüyor?

Demokratik özerkliğin, birkaç cümleyle şöyle anlaşılmasını isterim. Katı merkeziyetçilikten uzaklaşarak ülkeyi 20-25 bölgeye ayırıp bu bölgeler üzerinden yönetilmesini sağlamak gerekir. Kastımız federatif değildir. Sosyo-ekonomik duruma ve nüfus yapısına bağlı olarak birbirine yakın illerin bir araya getirilerek bir bölge oluşturmasından ve bölgelerin kendi kendilerini yönetmesinden söz ediyoruz. Ülke sınırlarının bütünlüğü içinde geçerliliği olan maliye ve adalet gibi hizmetlerin dışında bütün hizmetler bölge idarelerine bırakılmalıdır. Merkezi hükümet olmalıdır. Ama bölge meclisleri de olmalıdır. Eğitim sistemi düzenlenirken, kamu hizmetleri verilirken burada yaşayan etnik çoğunluğun diline uygun bir dil kullanılması gerekiyor. Türkçe resmi dil olmakla birlikte onun dışında dillerin hem yerelde hem de kamu alanlarında kullanılabilmesi için bölge meclislerine yetki verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bunun yanında bölge meclislerinin her birinin kendilerine ait sembolleri, renkleri, flaması olabileceğini düşünüyoruz. Bu ifade ettiğim sistem öz yönetim anlayışına dayanır. Yerinden yönetim anlayışı söz konusudur. Bu, Türkiye'nin çok kültürlülüğüne denk bir yaklaşımdır.

Biliyorsunuz Türkiye'de Kürt hareketi uzun yıllar boyunca ulusların kurtuluşu ve özgürlüğü için devlet kurmaları gerektiğini savundu. Bugün ise, 21.yüzyılın koşulları, Orta Doğunun konjoktürel durumu, politik çözümlemeler bizi şuna ulaştırdı: Her ulus için ya da her ulusun özgürlüğü için bir devlet kurmak şart değildir. Mesele bir halkın kendi kaderini tayini ise, onun verdiği karara saygılı olmak gerekir. Kürtlerin verdiği karar, Türkiye'de Türk halkı ile birlikte kardeşlik temelinde yaşamaktır.

İleri sürdüğümüz demokratik özerklik sistemi, toplumun ve bireyin özgürlüğünü tamamen gerçekleştiren bir sistem değildir ama mevcut sistemi aşmak için önemli bir basamaktır. Yönetilmeye alışmış toplumların, güdülmüş toplumların kendi kendini yönetmeye başladığı an, onun ve bireyin özgürlüğü için önemli bir başlangıçtır. Bu başlangıcı yaptırmak istiyoruz biz.

T.Ö: DTP Kongresiyle birlikte parti yönetiminde önemli değişiklikler yapıldı. Bu değişikliklere neden gerek duyuldu? Bu yeni bir politik çizgi anlamına mı geliyor? Bunun pratikteki yansımaları neler olacak?

Bu kongreyle yeni dönemde nasıl bir siyasal çizgi izleyeceğimizi netleştirmeye çalıştık. İkincisi, bu siyasal çalışmayı kimler temsil edebilir, kimler götürebilir meselesidir. Hedefimiz şu: Bundan sonra kimin geldiği kimin gittiği önemli olmasın. Kim gelirse gelsin siyasi çerçevenin değişmemesi gerekiyor. Böyle anlaşılmasını da istiyoruz. Yoksa kamuoyunda tartışıldığı gibi, yok şahinler geldi güvercinler gitti meselesi değil. Esasında DTP daha çok kurumsallaşmaya çalışan bir yapıdır. Bunu da bu yönetim sanırım başaracak.

T.Ö: Gerek genel olarak DTP'ye, gerekse DTP'nin Meclis grubuna yönelik, hükümet ve devletin çeşitli kesimlerinden yapılan suçlamalar ve medya eliyle yürütülen bir kampanya var. Ayrıca DTP hakkında kapatma davası açıldı. Neden böyle bir kampanya başlatıldı sizce?

Biliyorsunuz Türkiye'de devlet sistemi içinde de, yine siyasiler içerisinde de Türkiye'nin geleceğine dair farklı görüşler çatışıyor. Türkiye'de örneğin demin ifade ettiğimiz çerçeveyi uygun bulan kesimler de vardır. Devlet içerisinde de vardır. Fakat tersine şoven milliyetçi oligarşik bir cumhuriyetin devamından yana olan, çıkarlarını orada gören önemli bir kesim de vardır. Bu kesim bizim siyasi çizgimizle yakınlaşmak istememektedir. Demokratik özerlik sisteminin Türkiye'de gerçekleşmesi halinde, bugünkü durumdan faydalanan yönetici elit ve oligarşik burjuvazinin çıkarları büyük ölçüde zarar görecek, halkın çıkarları daha fazla gerçekleşecektir. Dolayısıyla buna karşı bir direnç vardır. Bize yönelik saldırılar bunun üzerindendir. Bunlar Kürtleri inkâr politikasından yana olan ve çözümü Kürtlerin imhasında gören kesimlerin yaklaşımıdır. Bu kesimler halkların kardeşliğini ağızlarına almazlar. Halkların varlığını kabul etmiyorlar çünkü; tek halk, tek millet vardır diyorlar. Diğerlerini Türkleştirme politikası izlemeyi esas alıyorlar. Dolayısıyla bizim varlığımızdan rahatsız oluyorlar tabi. Olayın bir boyutu bu! Bir diğeri de tabi bizim bu projelerimizle, söylemlerimizle topluma

hitap edebilmemiz, Türkiye toplumunu da kazanabileceğimiz korkusunu yaratıyor onlarda.

T.Ö: AKP seçim sonrasında, "Kürt seçmenleri biz temsil ediyoruz" dedi. Bu konuda ne söyleyebilirsiniz?

Kazandıkları milletvekili sayısına dayanarak DTP'yi Kürtlerin tek temsilcisi pozisyonundan çıkarmak istiyorlar. Fakat bu tamamen aldatmacadır. AKP içinde yer alan Kürt milletvekilleri orada kendi kimliklerini inkar üzerinden kabul görüyor. Bu milletvekillerinin AKP içinde Kürt sorununu tartışma olasılıkları dahi çok fazla yoktur aslında. Hepsi de "Onların üzerinden Kürtleri nasıl kendimize çekebiliriz?" mantığıyla seçilmiştir. "Onların etkisiyle Kürt sorununu nasıl çözebiliriz?" değildir mantık. Bu, koruculuk sisteminin siyasal versiyonudur.

T.Ö: Bir yandan sınıra yüz bin asker ve büyük miktarda silah yığarak bir sınır ötesi harekata hazırlanılıyor; diğer yandan hükümet çevrelerinden ve başbakanın ağzından "dağdakileri ovaya indirmek" gibi politikalar gündeme getiriliyor. Gerek AKP, gerekse çeşitli liberal çevrelerden, "Sorunun çözümü için önce PKK'nin tek taraflı silah bırakması gerekir" şeklinde görüşler ileri sürülüyor. Çözüme böyle bir yoldan gidilebilir mi?

Hatırlarsanız Tayyip Erdoğan daha önce de tür mesajlar vermişti. Ne hikmetse Türkiye'de çatışmalar üst düzeye çıktığı anda bu tür söylemler devreye giriyor. Çağrılar yapılıyor ve bu çağrılara PKK de bugüne kadar yanıt verdi. Hatta biz çağrı yaptık bu konuda geçen sene ve yanıt verdi. Bunun üzerinden gelişen süreçte ne oldu? Tekrar savaş oldu. Yani bunlar taktiksel bazı hamleler gibi görünüyor. Biz isteriz ki gerçekten stratejide bir değişiklik olsun, çözüm stratejisi olsun bu. Başbakan söylediğinin arkasında dursun isteriz. Dağdakilerin silah bırakarak gelip siyasi yaşama dahil olmalarını biz de istiyoruz ve hedefliyoruz. Fakat bunun için, bazı adımların atılması gerekiyor. Biz şuna inanıyoruz: Yeni Anayasa'da kültürlerin, farklılıkların kabulü ve bunların kendilerini özgürce ifade etmelerini sağlayabilecek düzenlemeler olursa, temel hak ve özgürlükleri garanti altına alan açılımlar olursa Türkiye'de şiddet biter. Silahın devreden çıkabilmesinin ilk koşulu budur. Ondan sonraki adımları tabii oturup tartışmak gerekiyor. Yani bu insanlar silahı bırakacaksa nereye gelecek, nasıl gelecek? Getirip hepsini cezaevine mi koyacaklar? Ya da daha farklı siyasal toplumsal linçe mi maruz bırakılacaklar? Başbakanının açılımlarına atfen 'silah bırakıp siyasi yaşama katılsınlar' diyorlar dağdakilere. Ama bizim genel başkanımız Nurettin Demirtaş'ın şu anki pozisyonunda siyaset yapmasına müsaade etmiyorlar. Milletvekillerinin Meclis'ten çıkarılması için fezlekeler hazırlanıyor. Şimdi bu bir çelişki değil midir? Siz şu an legal demokratik zeminde bulunan ve hiçbir biçimde silahla bir münasebeti olmamış kişilerin siyaset yapmasına müsaade etmeyeceksiniz, ardından da dağdakilere çağrı yapacaksınız, 'Gelin siyaset yapın' diye. Bu ne kadar inandırıcıdır ne kadar samimidir gerçekten tartışılır yani. Ondan dolayı Erdoğan'ın açıklamalarını çok samimi bulduğumuzu söyleyemeyiz.

T.Ö: Sizce Erdoğan-Bush görüşmesinde neler konuşuldu? Türkiye ve ABD Kürt gerillalara karşı gerçekten ortak tavır alacak mı?

Birincisi, Erdoğan Bush görüşmesi sadece PKK'nin ve Kürtlerin tartışıldığı bir görüşme olmamıştır bizce. Ortadoğu projesi ve esasta da perde arkasında İran rejiminin nasıl değiştirileceği tartışılmıştır. Türkiye'nin bu konuda nasıl rol oynayabileceği tartışılmıştır. PKK konusunda da bir pazarlık olduğunu düşünüyoruz. Yani Türkiye Orta Doğuda ABD'yle stratejik müttefik olabilmesinin karşılığında PKK'nin imhasını, Kürtlerin Orta Doğuda hak sahibi olmamasını istemiştir diye düşünüyoruz. Fakat diğer taraftan Amerika'nın da Orta Doğu stratejisinde Kürtlere yer verdiğini biliyoruz. ABD Kürtler olmadan bölgede çok hareket edemeyeceğini de biliyor. İran rejimini değiştirmek için Kürtlerden yararlanmak istiyor. Irak'taki durumu biliyorsunuz. Yine Türkiye'yi kendine muhtaç etmek için Kürtlerin burada diri olmasından bence fayda sağlıyor. Dolayısıyla şunun üzerine bir uzlaşma olabilir: 'Siz Kürtlerin Orta Doğuda rol oynamasına sıcak bakarsanız, biz de PKK'yi tasfiye etme konusunda yardımcı olabiliriz.' Çünkü ABD Ortadoğu projesine PKK'nin ideolojik yapısının çok da uygun olmadığını düşünüyor. Ayrıca ABD'nin, Türkiye'nin topyekun bir sınır ötesi operasyonu değil, daha çok hem Türkiye kamuoyunu tatmin edecek hem de olabilirse PKK'yi biraz zorlayacak bir operasyonu kabul ettiğini tahmin ediyoruz. Çünkü daha farklı bir girişim ABD'nin hesaplarını da altüst edebilir. Bakın ABD'nin, İngiltere'nin, İsrail'in Orta Doğu planları içerisinde bir Kürt devleti kurmak dahi vardır. Ve bu Kürt devleti sadece Güney'le sınırlı, Irak'la sınırlı olmayabilir. Biz böyle bir politikanın içerisinde olmak istemiyoruz Türkiyeli Kürtler olarak. Ortadoğu'da İsrail rolünü oynayabilecek bir Kürt devletinin olmasının Kürtler açısından hiçbir getirisi yoktur diye düşünüyoruz. Devletin, devlet olmanın Kürtler için özgürlük olduğuna inanmıyoruz. Aramıza sınır koymadan halklarla kardeşçe ve özgürce birlikte olmayı amaçlıyoruz.

T.Ö: DTP Kürt sorununun demokratik ve barışçıl bir çözüme ulaştırılmasında nasıl bir rol oynayabilir?

Şimdi biz öncelikle demokratik özerkliğin topluma doğru anlatılmasının bu projenin geleceği açısından çok hayati olduğunu düşünüyoruz. Toplum yanlış bilgilendirilmemelidir öncelikle. Bundan dolayı önümüzdeki dönem toplumu bilgilendirmekle yükümlü olan basın yayın kuruluşlarıyla bazı toplantılar düzenlemeyi düşünüyoruz. Yine meclis kürsüsünü kullanarak projenin ne olup ne olmadığını toplumla paylaşmaya çalışacağız. Ayrıca kendi gücümüzü kullanarak sivil toplum örgütleriyle birlikte kendi teşkilatlarımızla birlikte toplumda geniş bilgilendirme, eğitim çalışmaları yapacağız. Tabii siyasilerle de bu konuları görüşmeyi düşünüyoruz. Yine diplomatik faaliyetler yürütmeyi düşünüyoruz, ülke dışında destek bulabilmek açısından. Bir de bunun toplumsal destek ve eylem ayağını örmeyi düşünüyoruz. Belki bir gün 100 bin, 200 bin kişiyle Ankara'ya gelip bunu haykıracağız.

T.Ö: Çatı partisi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Çok somut ifade edeyim. Belediye seçimlerine, güncel politik çıkarlara endekslenmeksizin ülkede stratejik bazı ittifaklar oluşturulması gerektiğine inanıyoruz. Türkiye'deki sorunların çözümü için mutlaka demokratların, Kürtlerin, solcuların, sosyalistlerin bir ittifakının olması gerektiğine inanıyoruz. Bunun için de tabii ki bu dönem hedeflerimizden bir tanesi çatı partisi kurmaktır. Bunun için yakın zamanda Merkez Yürütme Kurulu toplantımızda da karar aldık. Bir genel başkan yardımcımızı, ayrıca Parti Meclisi'nden bir grup arkadaşımızı bu çalışmayı yürütmesi için görevlendirdik. Önümüzdeki altı ay içerisinde bunu örmenin çabası içerisinde olacağız. Konuyu tartışmanın ötesine geçtik. Bunu bir hedef ve amaç olarak önümüze koyduk. Umarız birlikte çalışmayı arzuladığımız kesimlerle ortak paydada buluşuruz ve Türkiye'de çatı partisi oluşur.

Söyleşiyi yapanlar: GÖKÇE AVCIOĞLU-TURGAY YILMAZ

İleri sürdüğümüz demokratik özerklik sistemi, toplumun ve bireyin özgürlüğünü tamamen gerçekleştiren bir sistem değildir ama mevcut sistemi aşmak için önemli bir basamaktır. Yönetilmeye alışmış toplumların, güdülmüş toplumların kendi kendini yönetmeye başladığı

Eğitim sistemi düzenlenirken, kamu hizmetleri verilirken burada yaşayan etnik çoğunluğun diline uygun bir dil kullanılması gerekiyor. Türkçe resmi dil olmakla birlikte onun dışında dillerin hem yerelde hem de kamu alanlarında kullanılabilmesi için bölge meclislerine yetki verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bunun yanında bölge meclislerinin her birinin kendilerine ait sembolleri, renkleri, flaması olabileceğini düşünüyoruz. Bu ifade ettiğim sistem öz yönetim anlayışına dayanır.

TÖP II. Konferansı'nın Birlik Üzerine Kararı:

DEVRİMCİ KOLEKTİF ÖZNE İÇİN RE-ORGANİZASYON!

Türkiye sosyalist hareketinde "birlik" konusundaki düşünce ve çabaların yeniden canlandığı bu dönemde, Toplumsal Özgürlük Platformu'nun II. Konferansı'nın (Haziran 2005) birlik üzerine aldığı kararı, belge niteliğinde okurlarımızın dikkatine sunuyoruz.

Türkiye devrimci hareketi, nesnelliğin zorlamasıyla bir re-organizasyon/yeniden örgütlenme hamlesine zorlanmakta. İçinde Toplumsal Özgürlük Platformu'nun da olduğu kimi siyasal eğilimler, sürece bilinçli müdahalede bulunarak, ön açmaya çalışmakta.

Gerekçe:

1. Sosyalist sistemin çözülüşüyle birlikte Marksizm alanı içinde ve dışında teorik-politik ve örgütsel konularda tartışmalar yaşandı. Kapitalizm eleştirisini emek-sermaye uzlaşmazlığına ve işçi sınıfının devrimci hareketine bağlayan Marksizm, içinden ve dışından sorgulandı.

O arada kapitalizm de, kendi tarihselliğinin 1970'lerde başlayan bir özgün dönemini yaşadı. Krizini ve açmazlarını aşabilmek için dönüşümler yapmak zorunda kaldı. Gerek reel sosyalizmin çözülmesiyle kendini en kör gözlere bile gösteren sorunlar ve gerekse sermayenin somut-tarihsel hareketinin ve sınıf mücadelesinin kapitalizmde yarattığı dönüşümlerin sosyalist harekete dayattığı yenilenme süreci, o sorgulamaları Marksizm için de bir ihtiyaç haline getirmişti.

1990'lı yıllarda hız kazanan teorik-politik arayışlar, yaşanan tarihsellik sonucunda belli ayrışmalar ve belli ortaklaşmalar yaratmıştır.

Marksizm dışına liberal savrulmalar ve Marksizmin dogmatik kavranışı, ters uçlardan tasfiyeci eğilimler olarak kendini gösterdi.

Ve elbette, reel-sosyalizmin çözülüşünden devrimci dersler çıkaran ve kapitalizmin şimdiki durumuna uygun açılımlar yapan Marksist çevreler de oluştu.

2. 1989-91 arasında yaşanan reel-sosyalizmin çözülüşü, kapitalizm karşıtı emek güçlerinde ve hatta sistem içi solda bile moralsizlik ve çözülme doğurdu. Toplumsal bilinçte ve hayallerde öylesine kırılmalar yaşandı ki, ne kadar haksız olursa olsun, kapitalizmin kaçınılmaz bir gerçeklik olduğu ve onun ötesinde bir sistemin yaşama şansının olmadığı sessizce kabullenilir oldu.

Kapitalizmin 70'li yıllardan beri içinden çıkamadığı uzun dalga krizinin emekçilere dayattığı sömürünün sürekli daha fazla yoğunlaşması ve 11 Eylül ve sonrasında yaşanan emperyalist-kapitalist küresel savaşın vahşeti, kapitalizmin 1990 sonrasında kendiliğinden kazandığı itibarı hızla dağıtıyor. Kapitalizmden her kopuş arayışı ise, sosyalizmi yeniden küresel toplumsal bilinçte itibar kazanmaya aday haline sokuyor.

Kapitalizmi yıkma ve bir yeni düzen kurma arayışı, günümüzde küresel düzeyde yeniden meşruiyet alanındadır. Bu durum, devrimci eğilimlere 1990 sonrası içine düştükleri yalnızlıktan kurtulma ve yığınlarla kaynaşma imkanlarını sunuyor.

Küresel düzeyde geçerli olan, Türkiye için ve Türkiyeli devrimci güçler için de geçerlidir. Ancak, mevcut dağınıklık, devrimci hareketin toplumsal muhalefetin çekim merkezi olmasını engelliyor. Engellerin aşılması için, yeni sürecin taleplerine ortak cevaplar üretenlerin ortak siyasal zeminler ve özneler oluşturmaları ve emekçilere güven ve moral vermeleri gerekiyor.

3. Bir ortaklaşma ihtiyacı 1990'lı yıllarda da oluşmuştu. O dönemin nesnelliği, pratik güç ve moral açısından sürekli geriye sürüklenen devrimci güçlerin bir asgari savunma ve direniş mevzisinde ortaklaşması biçimini dayatmıştı. Sisteme karşı olan bütün devrimci güçlerin ayrımsız olarak ortaklaşmaları en istenir olanıydı. Başta ÖDP olmak üzere, bu zeminde çeşitli girişimler de oldu. Hedef, güçlü gelen tasfiye dalgasına karşı daha gerisini kabullenemeyeceğimiz asgari bir direniş hattında tutunmak ve tutunabilmek için de güçlerimizi birleştirmekti.

11 Eylül sonrası gelişmeler ve ülkede kritik aşamaya gelen Kürt sorunu, şimdiki ortaklaşmanın farkı bir zeminde olmasını talep ediyor. Bugün sol, küresel çapta bir yeniden yükselişin denemelerini yapıyor. Seattle'dan başlayan kapitalizm karşıtı protesto hareketleri 11 Eylül'den sonraki barış gösterileriyle yeryüzüne yayıldı. Kapitalizm, çok farklı zeminlerdeki toplumsal hareketler tarafından, çok farklı biçimlerde sorgulanıyor ve zorlanıyor.

Şimdi, sisteme doğru hamle yapan ve hamlenin yoğunluğuna bağlı olarak, herkesin değil, aynı zeminde bulunanların militan ve devrimci bir tarzda ortaklaştığı bir süreç kendini dayatıyor.

4. Türkiye'de özel bir durum daha yaşanıyor. 1920'lerde açılan ilk dönemde, Türkiye devrimciliği TKP' de somutlaştı ve bu dönemin nefesi 1950'lerde tükendi. 1960'ların sonunda açılan 2. Dönem Türkiye devrimciliği ise, 1980'lerle başlayan bir sürecin sonunda 1990'larda trajik biçimde sonlandı.

Bir üçüncü dönem arayışı uzun dönemdir sürmesine rağmen, yeni dönem, aynı zamanda küresel düzeydeki gelişmelerin taleplerine de cevap üretmek zorunda ve bu yüzden de oldukça yüksek düzeyde açımlar talep ettiği için, henüz kalıcı ve belirleyici bir açılım yapılmış sayılmaz.

ÖDP deneyimi sefilce liberalleşerek kendi çıkmazında kavrulurken, devrimci zeminde görülebilecek ESP deneyimi ise, dönemin talep ettiği teorik-politik-örgütsel yenilenme ihtiyacına cevap üretemiyor ve kendine özgü bir çevrenin devrimci pratiği olarak kendini sınırlamayla yazgılı.

Karar:

Toplumsal Özgürlük Platformu;

Devrimci, Marksist ve yenilenmeci temelde bir yeniden-örgütlenme (re-organizasyon) ihtiyacını tespit eder.

Kapitalizmi yıkma perspektifine sahip olma anlamında devrimci, o yıkıcı pratiğin öncü öznesi olarak işçi sınıfını görmesi anlamında Marksist ve içinde bulunduğumuz yeni tarihsel dönemin teorik-ideolojik-pratik ve örgütsel yenilenme ihtiyaçlarına devrimci-Marksist zeminde yeni bir sentez yaratmış olmasıyla yenilenmeci bir yeniden-örgütlenme!

Çıtayı bir yeni tarihsel döneme cevap veren yeniden örgütlenme zeminine çekince, geçmiş dönemin kendine özgü bazı ayrılıkları bugün için belirleyici önem taşımıyor. Geçmişte ayrı duran bazı devrimci eğilimler, şayet bugünün taleplerine ortak cevaplar üretebilirlerse, bir yeniden-örgütlenme süreci içinde ortaklaşabilir. Farklı tarihselliklerden gelen devrimci birikim ve enerjilerin bugünün kendine özgü devrimci zemininde ortaklaşması güçlü bir olasılık.

Toplumsal Özgürlük Platformu, hiçbir önyargı ve sübjektivizme ya da mülkiyetçiliğe düşmeden, zamanımızın devrimci ihtiyaçları zemininde oluşacak bir kolektif tarihsel özneye katılmaya hazırdır.

Bu yöndeki çabaları destekliyoruz ve kendimiz de varolan etkinliğimizle bu çabaların başlatıcısı ya da katılımcısı olmaya adayız.

Şayet bu çabalar bir pratik başarı kazanır ve biçime kavuşursa, durumu değerlendirmek ve kolektif bir karar vermek için, yeni bir konferans toplanmasını kararlaştırıyoruz.

Birlik tartışmaları üzerine

TÜRKİYE SOLU DÜNYA SOLUNA NASIL BİR KATKI SUNACAK?

Türkiye Solu ve Devrimciliğinin Dünya Solu ve Devrimciliğine sunabileceği kendine özgü katkısı, aynı zamanda onun kendi açmazının da çözümü olacaktır. Ancak böylesi bir katkı, onun 20. yüzyıldaki etkilenme sürecinde oluşmuş ve kökleşmiş düşünce-davranış alışkanlıklarını, yapısal eksik ve yanlışlarını söküp atabilir ve ona karşılıklı etkileşimin diyalektiğini kazandırabilir. Bu çözüm ise ancak, Marksizmin düşünce ve davranıştaki devrimciliğinin yeniden doğuşu-Rönesans- ve bunun bugüne özgü doğru örgütsel halkasının yakalanmasıyla elde edilebilir.

BARAN ANIL

Türkiye Solunun Dünya Soluna bugüne kadar kendisinden doğru özgün bir katkısı oldu mu ve olacak mı? Bugün, oldukça derin bir tarihsel-siyasal krizle çalkalanan Türkiye'de bu soruyu sormanın yeri ve zamanı mıdır diye hemen itiraz edilebilir. Ama Solun ve Devrimciliğin, bu soruya bir yanıt bulup bulamayacağı ancak böylesi dönemlerde açığa çıkabilir.

Neden?

19. yüzyılın son çeyreğinden günümüze kadarki dünya-tarihsel süreçlerine baktığımız zaman, Dünya Solu ve Devrimciliğinin, sınıf mücadelelerinin düşük yoğunlukta seyrettiği değil, tersinden, mücadelenin artan tempoyla yoğunlaştığı dönemlerde karakteristik özellikler kazanmaya başladığını görürüz. Alman Sosyal Demokrat Partisi -doğuşundaki devrimci anlamıyla- ve Rus Sosyal Demokrat Partisi'nin -sonradan Bolşevik ve Komünist -yaşadıkları dönüşümler 20. yüzyılın uzunca bir dönemine damga vurmuşlardı. Bu dönüşümler bire bir paralellikler taşımasa da, içinde yaşadıkları toplum-tarihsel süreçlerdeki kompleks dönüşümlerle etkileşim içinde ortaya çıkmışlardı. Alman ve Rus İmparatorluklarında, imparatorluktan emperyalizme geçiş süreçleri ve bunların yarattığı büyük tarihsel alt-üst oluşların biçimlendirdiği arka fonda, sahnedeki siyasal aktörler de şekilden şekile giriyorlardı. 1940-80 arasında Asya ve Latin Amerika'da beliren gerilla hareketlerinin ve 60'ların sonlarında Avrupa topraklarında doğan Ekoloji ve Kadın Hareketlerinin de dünya-tarihsel süreçlerle yakından bağlantısı vardı. Birincisi, dünya çapındaki kapitalistleşme sürecinin sömürge ve yarı-sömürgelerde hız kazandırdığı mülksüzleştirme ve yoksullaştırma nesnelliğinden gücünü alıyordu. İkincisi ise, kapitalizmin yaşadığı uzun tarihsel dalgalar krizinin yarattığı çatlamaların içinde filizleniyordu.

21. yüzyılın başındaki Avrupa orijinli Attac ve Forum tarzı siyasal örgütlenmelerin ve Latin Amerika'da ortaya çıkan İşsiz İşçiler Hareketi veya PT (Brezilya İşçi Partisi) gibi örgütlenmeler ve partilerin dünya-tarihsel arka planında ise, sosyalizmin birinci döneminin bitişi ve kapitalizmin dünyayı acımasızca küreselleşme kıskacı altına alması yatıyordu. Kısacası, her bir dünya-tarihsel krizin arka planında Sol ve Devrimcilik evrenine yepyeni örnekler, deneyimler ve denemeler katılıyordu.

Peki bu diyalektik Türkiye Solunun şekillenmesinde nasıl bir işleyiş sergiledi?

Türkiye Komünist Partisi'yle -Mustafa Suphilerin partisinden bahsediyoruz- başlatabileceğimiz Türkiye Solunun oluşum süreci, 1960'ların Türkiye İşçi Partisi süreci ile devam edip değişik ara dönemlerden geçerek günümüze kadar uzanmaktadır.

Bu 100 yıla yakın süreçte, Türkiye Solunun ve Devrimciliğinin de hatırı sayılır bir deneyim ve birikim kataloğu oluşmuştur. Ama onun, Türkiye sınıf mücadelesindeki deneyim ve birikimi, kendine özgü tarihsel davranış ve buluşlarla bezenerek Dünya Sol ve Devrimcilik evrenine bir katkı sunabilmiş midir? Yoksa bu noktada tersinden bir ilişki mi vardır?

Burada Dünya Solu-Devrimciliği ve Türkiye Solu-Devrimciliğinin etkileşiminden daha çok, bir etkilenmeden söz edilebilir. Türkiye Solu-Devrimciliği, komünist partiden gerilla hareketlerine kadar genişletilebilecek yelpazedeki davranış kalıplarını ve duyarlılıklarını Dünya Solu-Devrimciliğinden esinlenmiştir. Dünya Solu-Devrimciliğini şekillendiren tarihsel dalgalar, etkilerini belli bir zaman sonra Türkiye Solu-Devrimciliğinde de göstermeye başlamış, oluşan Sol ve Devrimciliğin dili Türkiye aksanıyla konuşulmaya başlanmıştır.

Bu etkilenmenin yarattığı yapısal zaaflar uzun on yıllar boyunca kendisini gizleyebilmiştir. Bir çok ülkenin Sol ve Devrimciliği gibi, Türkiye Solu ve Devrimciliği de, 20. yüzyıl boyunca kapitalizme meydan okuyan bir tarihsel kalkışma olarak büyük sosyalizm deneyiminin yarattığı devrimci enerji ve morali arkasına alarak, yapısal sorunlarına rağmen, mücadelede cüretkar adımlar atabilmiştir. Bu deneyimin sona ermesiyle, Türkiye Solu ve Devrimciliği şimdi artık kendisiyle baş başadır. Onun bugün içine düştüğü açmazın, 20. yüzyıl boyunca Dünya Solu ve Devrimciliğine ve onun oluşum süreçlerine kendisinden doğru özgün bir katkı sunamayışıyla oldukça yakından bir ilgisi vardır.

Sanıldığı gibi Türkiye´de yaşanan binbir türlü çelişkinin nesnel yoğunluğu, Türkiye Solu ve Devrimciliğinin bu çıkmazdan kurtulabilmesi için kendiliğinden ve doğrudan bir fırsat sunmuyor. Onun bu çıkmazı görüp aşmak için davranamadığı her an, bu çelişki yoğunluğu tersinden bir hareketle Solun ve Devrimciliğin önünü kapatıyor.

Solda birlik tartışmaları, işte bu ikilemi çözmek için kafa yormaya başladığımızda esas anlamını kazanıyor. Türkiye Solu ve Devrimciliğinin Dünya Solu ve Devrimciliğine sunabileceği kendine özgü katkısı, aynı zamanda onun kendi açmazının da çözümü olacaktır. Ancak böylesi bir katkı, onun 20. yüzyıldaki etkilenme sürecinde oluşmuş ve kökleşmiş düşünce-davranış alışkanlıklarını, yapısal eksik ve yanlışlarını söküp atabilir ve ona karşılıklı etkileşimin diyalektiğini kazandırabilir. Bu çözüm ise ancak, Marksizmin düşünce ve davranıştaki devrimciliğinin yeniden doğuşu (Rönesans) ve bunun bugüne özgü doğru örgütsel halkasının yakalanmasıyla elde edilebilir.

Sanıldığı gibi Türkiye´de yaşanan binbir türlü çelişkinin nesnel yoğunluğu, Türkiye Solu ve Devrimciliğinin bu çıkmazdan kurtulabilmesi için kendiliğinden ve doğrudan bir fırsat sunmuyor. Onun bu çıkmazı görüp aşmak için davranamadığı her an, bu çelişki yoğunluğu tersinden bir hareketle Solun ve Devrimciliğin önünü kapatıyor.

1930'lardan bu güne

KAPİTAL'İN TÜRKİYE MACERASI

ÖZGÜR ÖZTÜRK

Marx'ın başyapıtı Kapital 140 yaşında. Tam 140 yıldır, dünyayı değiştirmek isteyen tüm devrimciler için, işçiler ve sosyalistler için temel esin kaynağı olma özelliğini koruyor. Hâlâ güncel, hâlâ dimdik ayakta.

Kapital'in Türkiye macerası 1930'lu yıllarda başlıyor. O dönemde birçok Marksist klasiğin Türkçeye çevrildiğini, çoğu zaman el altından dağıtıldığını ve gizli gizli okunduğunu görüyoruz. 1933 yılında Haydar Rifat, birinci cildin bir özetinin çevirisini Sermaye başlığı ile yayımlıyor. Ayrıca, 'bu hülasa rağbet görürse', geri kalan kısımları da 1937 Haziranı'na kadar çevirmeyi ve yayımlamayı vaat ediyor. Ancak, Haydar Rifat'ın bu girişimi yarıda kalıyor. Girişimin yarıda kalmasında, Kerim Sadi'nin 1934 yılında Rifat'ın çevirisine yönelttiği eleştiriler de muhtemelen etkili oluyor. Sadi, Bir Mütercimin Hataları başlıklı bir broşürde, çeviri yanlışlarını ve diğer yanlışları oldukça ayrıntılı olarak sergiliyor.

1936-37'lerde bu konuda önemli gelişmeler gerçekleşiyor. Önce Kerim Sadi, Marx'ın damadı (ve bizde Tembellik Hakkı kitabıyla tanınan) Paul Lafargue'ın Kapital özetinden de yararlanarak, Kapital'den Hülasalar başlığı ile küçük bir kitapçık yayımlıyor. Ardından, Suphi Nuri İleri, Carlo Cafiero'nun Kapital'in birinci cildinden yaptığı özeti çeviriyor ve yayımlıyor (Aynı kitap, 1965 yılında, bazı değişikliklerle bu kez (S.N. İleri'nin oğlu) Rasih Nuri İleri tarafından yeniden yayımlanıyor.) Bu yıllarda başka önemli bir katkı Hikmet Kıvılcımlı'dan geliyor. Kıvılcımlı, daha 1920'lerin sonlarında Fransızca Molitor'ün çevirisi üzerinde çalıştığı ancak sonradan "yanlışlar olduğunu" düşündüğü için yayımlamadığı Kapital çevirisini, bu kez 1937 yılında "en doğru Almanca aslından" yaparak, birinci cildini, "Kapital" adıyla yayımlıyor. Bu on beş yıllık bir çabanın ürünüdür.

1960'lı yıllarda Türkiye'de Marksist klasiklerin yayımlanması konusunda önemli bir sıçrama gerçekleşiyor. Bu dönemde Mehmet Selik, Kapital'in birinci cildinin tamamını ve üçüncü cildin bir kısmını çeviriyor ve çeviri Sol Yayınları tarafından toplam altı kitap halinde yayımlanıyor. 12 Mart döneminde Odak Yayınları, yine aynı çeviriyi, bu kez üç kitap halinde yayımlıyor. Bütün bu yarım kalan girisimlerin ardından, Kapital'in tamamının Türkçe yayımlanması ancak 1970'lerde gerçekleşiyor. Sol Yayınları, Alaattin Bilgi'nin çevirisini 1975–1978 arasında, özgün formata uygun olarak üç cilt halinde yayımlıyor. Demek ki Kapital'in tamamının Türkçe'ye kazandırılması ilk yayımlanışından ancak 110 yıl kadar sonra söz konusu oluyor. Çeviri süreci ise, yarım kalan çeşitli girişimler sonucunda, 40 yıldan fazla zaman alıyor.

Kapital'in tamamının yayımlanmasının ardından, Kapital'in bir taslağı sayılabilecek olan ve hayli özgün bir metin olduğu bilinen Grundrisse de 1979 yılında Birikim Yayınları tarafından yayımlanıyor. Bu çeviri Sevan Nişanyan tarafından yapılıyor ve bazı kısımlar tamamen, bazı kısımlarsa özetlenerek çevriliyor.

12 Eylül'ün ardından yayıncılık faaliyeti, herkesin bildiği gibi, bir süre sıkıntıya giriyor. 1980'lerin sonlarına doğru Kapital'e olan ilginin yeniden canlandığını, Kapital ciltlerinin yeni baskılar yaptığını, ayrıca Kapital üzerine çeşitli çalışmaların da birbiri ardına yayımlandığını görüyoruz. Bunlar arasında Ömür Sezgin'in Marx, Kapital ve Diyalektik Materyalizm'ini (1989), Kapital çevirmeni Alaattin Bilgi'nin Kapital, Özet ve Kılavuz'unu (1992), Louis Althusser'in Kapital'i Okumak'ını (1995), günümüze doğru yaklaştıkça da, Walter Schellenberg'in Kapital Üzerine Temel Kurslar'ını (1999) ve Otto Rühle'nin Marx'ın Kapitali'ni (2004) sayabiliriz. Bu arada, Sol Yayınları 1999 ve 2003 arasında Grundrisse'nin tamamını, Arif Gelen'in çevirisiyle ve iki cilt olarak yayımlıyor. Kapital'i tamamlayan bir çalışma olan ve teorinin tarihini ve Marx'ın burjuva iktisatçılarıyla hesaplaşmasını sergileyen Artı-Değer Teorileri ise, yine Sol Yayınları'ndan, 1998 ve 1999'da Yurdakul Fincancı çevirisiyle ve iki cilt olarak çıkıyor. Yayıncılık dışındaki gelişmelere baktığımızda, özellikle Kapital çevirmeni Alaattin Bilgi'nin Kapital'i tanıtmak ve sevdirmek için ülke içinde ve dışında gerçekleştirdiği sohbetlere, hatta radyo programlarına değinmek gerekiyor. Bilgi bu mücadelesini yılmadan sürdürüyor. Bugün dahi her yeni kuşak, Kapital'le öncelikle Alaattin Bilgi aracılığıyla tanışıyor.

Not: Buradaki bilgilerin büyük kısmı, Alaattin Bilgi'nin, Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi'ndeki (Cilt 1, s. 262–263) "Kapital'in Türkçe Çevirileri, Terim ve Kavram Sorunları" başlıklı yazısından derlenmiştir.

Marx'ın eseri yüzkırkıncı yılında önemini ve güncelliğini hâlâ koruyor

Dünyada yeni bir para sistemi mümkün olabilir mi?

DOLAR SAVAŞLARI!

Ekonominin göstergesi paradır ve doğal olarak da küresel ekonomideki olagelenler dünya para sistemine yansıyacak, finans kapital de bu hareketlilikten yararlanacaktır elbette. Ama ekonomiyi yaratan bizzat para değil meta üretimidir.

METE GÖNÜLTAŞ

Dünya para sisteminde Kasım ayı başlarında yaşananlar Türkiye Medyası'na "Dolar'ın önlenemez ölüm yolculuğu" biçiminde yansıdı. Özellikle 7 Kasım'da Hürriyet'de çıkan haber, bir gün sonra da aynı tekelin, ciddi olarak bilinen Milliyet gazetesinde takla attırılarak yayınlandı. Sonraki günlerde buna AKP hükümetine yakın medya kuruluşları da katıldı. Yeni Şafak yedi ülkenin (Suudi Arabistan, Güney Kore, Çin, Venezuella, Sudan, İran ve Rusya) dolara savaş açtığını yazdı. İzleyebildiğim kadarıyla yabancı basın gelişmelere "kredi krizi" demekle yetiniyordu. Gazeteler sosyal formdaki ırkıçılığı ekonomi haberciliğine uygulamaya çalışıyor, dolara karşı psikolojik savaşla TL ve IMKB'yi mer kez yapmaya çalışıyorlardı.

Dolarda yaşanan düşüş ve altının değer kazanması kısa ve orta vadeli spekületif para faaliyetlerini etkilemekle birlikte, henüz uluslararası dolaşımdaki konumunu azaltacak büyüklükte bir gelişmeye işarete etmiyordu. Ola gelenleri doların egemenliğinin hafiflemesi, altının genel kabul gören uluslararası değer birimi olarak algılamaksa metadan koparılmış paranın yeniden yatırıma dönüşme zorunluluğunu anlamamak, tamamen spekülatif bir aracı olarak görmek olur.

Ekonominin göstergesi paradır ve doğal olarak da küresel ekonomideki olagelenler dünya para sistemine yansıyacak, finans kapital de bu hareketlilikten yararlanacaktır elbette. Ama ekonomiyi yaratan bizzat para değil meta üretimidir. Üretim ilişkilerinin ortaya çıkardığı üst yapıysa bu sürecin korunmasına hizmet eder. Yüzyılımız meta üretimine ulusal sınırları açmış, küresel meta dolaşımı ve dolaşımın açık kanallarından geri dönen değer (ve elbetteki artıdeğer) dönemi başlamıştır. Elbetteki bunu sağlayan ve koruyan yeni-küresel bir üst yapı (askeri, kültürel, siyasi) söz konusu olacaktır. Günümüze kadar süren ABD'nin emperyal yayılmacılığına bağlı egemenliği hâlâ önemlidir ve neredeyse bu üst yapı küreselleşmektedir. Avrupa ve Asya'daki büyüme ve onların dünya pazarından daha çok pay almasıyla sonucuyla güç kaybına uğramasına rağmen ABD hegemonyacı yapısını sürdürmekte, işçi sınıfı ve halkların özgürlük hareketlerini kontrol altında tutmaktadır. Petrolden otomotive varan üretiminde (Generalmotors'da olduğu gibi krizler yaşansa da) askeri üstünlüğü ile pazar payını korumakta, bu yolla hegomonik üstünlüğünü uluslararası anlaşmalara yansıtmaktadır. Askeri harcamalar ABD bütçesini olumsuz etkilemekle birlikte Afganistan ve Irak gibi ülkelerin savaş sonrası yatırım harcamalarındaki kalemler bu yükü hafifletmekte, uzun vadede kara dönüştürmektedir.

Hegemonya Mücadelesi

Çin'in ya da diğer ülkelerin dolar rezervini azaltma girişimi hegemonik ilişkisini karartacak bir etki yapmaz. Sonuçta var olan ve dondurulmuş miktarın yeniden dolaşıma çıkması anlamına gelir. Bu gelişmenin ABD'nin küresel ekonomideki emperyal gücünü tek başına ortadan kaldırabilmesi olasıl değil. Benzer durum Vietnam savaşında ortaya çıkmış ve Rusya'nın piyasaya dolar sürüp altına çevirmek istemesi ile Dolar gücünü yitirmişti... Afganistan ve Irak işgali nedeniyle bölgeye dolar pompalayan ABD, Vietnam savaşı ve sonrasında yaşadıklarının benzerini yaşıyor (1) olmakla birlikte, gerek Irak petrolü faktöründen, gerekse aldığı derslerden ötürü sonuçlar benzeşmeyecektir. Diğer yandan Dünya bankası ve IMF gibi finans devlerinin kredi birimi henüz dolardır. Önce onun yerine geçecek hegemonik para ya da ortak para biriminin ağırlığının hissedilmesi gerekir. Bu bağlamda ABD kadar güçlü bir hegomonik ilişki kurulmadan yeni bir dünya para sistemi söz konusu olabilir mi?.. Kavga işte burada başlamakta ve küresel hegomoyacılıkta iktidar savaşları bölgesel çatışmalardan çıkarak para dolaşımına yansımaktadır.

Sonuç Olarak

İlk olarak; küresel artı-değer sömürüsü, gelir dağılımındaki uçurumu artıran bir sonuç olarak, (üretilen mallardaki çeşitliliğe rağmen) küresel alım gücünü düşürmekte, küresel ekonomide en çok dolaşan para birimine kriz olarak yansımaktadır. İkincisi bölgelerarası artı değer eşitsizliğinin spekülatif faaliyetlerde daha yoğun kulanılması sarsıcı depremlere neden olmakta, bu da hegomonik konumu nedeniyle kendini dolarla dışa vurmaktadır. Üçüncü ve geleceği de şekillendirecek olansa; ucuz işgücü alanlarının açığa çıkardığı yatırım fazlası para yeniden dolaşıma ya da yatırma küresel ölçekte dönüşmekte, bu sırada küresel iktidarı almak ya da paylaşmak için kullanılabilmekte, doğal olarak dolara baskı yapılmaktadır. Ne var ki hiç bir devlet ya da başka bir sistem, dünya para sisteminde dolaşım miktarı belli olmayan doların iktidarını, yakın zamanda alaşağı edecek ne birikime ne de cesarete sahiptir. Böyle bir sonu ancak emek iktidarı ağırlıklı yeni bir dünyanının kurulması ya da bunun için verilen mücadelelerde kazanımların genişlemesiyle yaşayabiliriz.

Kaynaklar: 1) Toplumsal Özgürlük; sayı 4, "Kurgudan Gerçeğe Küreselleşme" . M. Gönültaş

2) Toplumsal Özgürlük; sayı 21, "Yeni Borsa Krizi Gölgesinde Dünya Jandarmalığı". M. Gönültaş

Para likitidesi iletisimdeki hıza bağlı akışkanlık hızı oranında spükülatif hareketliliği ve meta dolaşımı dışında kalan para oranını artırmaktadır.

Bugün, hiç bir devlet ya da başka bir sistem, dünya para sisteminde dolaşım miktarı belli olmayan doların iktidarını, yakın zamanda alaşağı edecek ne birikime ne de cesarete sahiptir.

ABD Irak'tan en az zararla çekilmenin yollarını arıyor

BAĞDAT'TAN DÖNEN HESAPLAR

Emperyalist Batılı zihniyet, (dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi) Ortadoğu'da halkların cahil, medeniyetten nasibini almamış, kaderine boyun eğmiş, "medeni ve akılcı" fetihçiler tarafından rahatça şekillendirilebilir topluluklar oluşturduğu önyargısıyla malûldür. ABD'yi yönetenler de bu kafadaydı. Askeri üstünlükleriyle kolayca Irak'ı işgal edip istedikleri gibi bu ülkeyi (ve bölgeyi) şekillendirebileceklerini sanıyorlardı. Oysa bölge halklarının karmaşık toplumsal/siyasal/dinsel/etnik yapısı hakkında cahil olan kendileriydi.

HALİT ELÇİ

ABD her ay onlarca askerini yitiriyor (Geçen Ekim ayında 36 Amerikan askeri öldürüldü. 2003 Martından bu yana ABD'nin toplam kaybı 3800'ü geçti.). Ağır asker kayıpları ve işin muazzam askeri harcamalar boyutu, ABD'de bir an önce askerlerini geri çekme baskısı yaratıyor. ABD Irak'ta "işlerini yoluna koyup" çekilme umudunu çoktan kaybetti. Artık hedef, Amerikan çıkarlarını asgari ölçüde güvence altına alıp Irak'ı kendi kaderine terk etmektir.

Ancak herşeye rağmen ABD'nin Irak'ta tam bir yenilgiye uğradığını ve ilk fırsatta pılıyı pırtıyı toplayıp kaçmak istediğini söylemek abartılı ve yanılgılı bir düşünce olur. ABD açısından Irak'tan geri çekilmenin asgari koşulları, Irak petrolü üzerindeki denetimlerini güvence altına almak için kendi çıkarları yönünde Irak Petrol Yasası'nı çıkartmak ve bu ülkede kalıcı askeri üsler kurmaktır. Tabii bu hesapların da tutup tutmayacağını zaman gösterecek.

Arı kovanına çomak sokmak

Emperyalist Batılı zihniyet, (dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi) Ortadoğu'da halkların cahil, medeniyetten nasibini almamış, kaderine boyun eğmiş, "medeni ve akılcı" fetihçiler tarafından rahatça şekillendirilebilir topluluklar oluşturduğu önyargısıyla malûldür. ABD'yi yönetenler de bu kafadaydı. Askeri üstünlükleriyle kolayca Irak'ı işgal edip istedikleri gibi bu ülkeyi (ve bölgeyi) şekillendirebileceklerini sanıyorlardı. Oysa bölge halklarının karmaşık toplumsal/siyasal/dinsel/etnik yapısı hakkında cahil olan kendileriydi.

ABD üst düzey yöneticileri işgalden önce Şiilik ve Sünnilik arasındaki ayrımın öneminin farkında bile değildi. Saddam Hüseyin rejiminin siyasetteki (Irak'ı kâh şiddetle, kâh uzlaşmayla bir arada tutarak yönetmedeki) becerisini küçümsemişlerdi.

ABD'nin Irak'ı işgal gerekçelerinden biri de Saddam rejiminin "terörizmi", El Kaide'yi desteklediği iddiasıydı. Oysa tam tersine El Kaide Saddam yönetimine düşmandı. ABD'nin Baas rejimini yıkıp Irak'ı işgal etmesi, Irak ve diğer Müslüman ülke halkları arasında yoğun bir Amerikan karşıtı nefret ve öfkenin doğmasına yol açarak, El Kaide ve benzeri dinci radikal örgütlerin hem bu ülkede hem de İslam coğrafyasında güçlenmesinin zeminini oluşturdu. Geçmişte bu ülkede İslamcı radikallerin barınmasına izin verilmezken, günümüzde Irak neredeyse bir Amerikan karşıtı savaş okulu haline geldi. Bugün Irak, ABD'nin söylemiyle "terörizmi destekleyen ve teröristlere ev sahipliği yapan" bir ülkedir!

Uyuyan dev uyandı: Şiilik

ABD ve müttefiklerinin hesaplarının tutmamasında, Irak Şiiliği ve bölge halkları arasındaki tarihsel ilişkiler/çelişkiler hakkındaki bilgisizliklerinin ve yanlış öngörülerinin de büyük payı var. ABD, Sünni Arap azınlığa dayanan Baas rejimine benzer biçimde Şii çoğunluğu (nüfusun yüzde 60'ı) yönetebileceğini umdu. Şii halkı, işgal öncesinde açık destek verdiği, sürgündeki bazı Şii kökenli "laik" politikacılar eliyle kendi yönetimine bağlayabileceğini hesapladı.

Ancak Amerika'dan ithal edilen bu politikacıların Şii halk üzerinde ciddi bir etkisinin bulunmadığı görüldü. Bu kişiler ilk zamanlarda oturtuldukları koltuklarından kısa sürede indirildiler. Onların yerini, Şii halkın kendi içinden gelen, özellikle dinsel otoritelerin desteklediği politikacılar aldı. 30 Ocak 2005'te yapılan seçimleri de Şii Birleşik Irak İttifakı kazandı.

ABD Irak'ın işgaline karar verirken, aynı zamanda, bu işgalle ortaya çıkan olanakların "düşman ülkeler listesi"nin başında yer alan İran'a saldırı için kullanılacağını planlıyordu. Ama işgal, yine ABD'nin hesaplarının tam tersi sonuçlar yarattı. İran'ı kuşatmak ve tecrit etmek şöyle dursun, ABD Irak'ta durumu kontrol edebilmek için İran'la üstü kapalı bir işbirliğini kabule zorlandı. Bağdat'ta, Şarm el Şeyh'te ve İstanbul'da İran temsilcileriyle aynı masaya oturmaya ve Irak'taki durumu görüşmeye mecbur kaldı. Buna neden olan, Irak'taki Şii çoğunluğun İran'la olan yakın dinsel ve tarihsel ilişkileriydi (Yine de ABD'nin İran'a saldırı planları yürürlüktedir).

Şii Iraklılar Baas diktatörlüğünün yıkılmasından hoşnuttu. Ama bu, ABD ve müttefiklerinin işgalini destekledikleri anlamına gelmiyordu. Şiilerin çoğunluğu, dini liderlerinin de etkisiyle işgale karşı savaşmayıp, işgal sonrası ortaya çıkan siyasi olanaklardan yararlanmayı tercih etti (Buna karşılık Mukteda es Sadr'ın yönetimindeki Şii Mehdi Ordusu, önemli bir halk desteğini arkasına alarak zaman zaman işgalcilerce silahlı çatışmaya giriyor ve Sadr açıkça Amerikan karşıtı kararlı bir çizgi izliyor).

Şii halk ABD'ye güvenmiyor. Çünkü aynı ABD, Saddam rejiminin İran'a karşı yürüttüğü (10 yıl süren) savaşta onun en büyük destekçisi olmuştu. ABD, bu süreçte geçmişteki Baas yönetiminin Şiilere yönelik baskı ve katliamlarına göz yummuştu.

En önemlisi, Amerikalılar 1991 Körfez Savaşı'nın ardından Şiileri Saddam'a karşı ayaklanmaya teşvik etmiş, sonra da onları ortada bırakarak binlerce Şiinin katledilmesine seyirci kalmıştı.

ABD eğer bugün Irak'ı üçe bölme planını hayata geçiremiyorsa ve Irak'tan çekilemiyorsa, bunun başlıca nedenlerinden biri, Ortadoğu'da İran'ın yanı sıra ve onun müttefiki (büyük petrol kaynaklarını kontrol eden) bir başka güçlü Şii devletinin ortaya çıkmasından korkmasıdır. ABD'nin bu soruna çözüm getirmesi çok zor görünüyor.

ABD eğer bugün Irak'ı üçe bölme planını hayata geçiremiyorsa ve Irak'tan çekilemiyorsa, bunun başlıca nedenlerinden biri, Ortadoğu'da İran'ın yanı sıra ve onun müttefiki (büyük petrol kaynaklarını kontrol eden) bir başka güçlü Şii devletinin ortaya çıkmasından korkmasıdır. ABD'nin bu soruna çözüm getirmesi çok zor görünüyor.

İstanbul'daki toplantıdan somut çözümler çıkmadı

IRAK'A KOMŞU ÜLKELER TOPLANTISI

ABD, Irak'ın işgaline girişirken BM'nin onayını almayı gerekli görmemiş, kendi başına -yakın müttefikleriyle birlikte- davranmıştı. Şimdi Irak'ı içine soktuğu kaos ortamından çıkarmakta BM'nin yardımına ihtiyaç duyuyor. Tabii bu, başka biçimde de yorumlanabilir: ABD Irak'ta yapacağını yaptı, şimdi ortaya çıkan tahribatı gidermenin sorumluluğunu BM'ye, yani başkalarına yıkıyor.

HALİT ELÇİ

Genişletilmiş Irak'a Komşu Ülkeler Toplantısı 1-3 Kasım tarihlerinde İstanbul'da yapıldı. Toplantıya Irak'a komşu ülkeler İran, Kuveyt, Bahreyn, Suudi Arabistan, Mısır, Ürdün ve Suriye'nin yanı sıra Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri; ABD, Fransa, İngiltere, Çin ve Rusya, G-8 ülkeleri ile Birleşmiş Milletler, İslam Konferansı Teşkilatı, Arap Birliği ve AB Komisyonu'ndan temsilciler katıldı.

Türkiye'nin ev sahipliğini yaptığı toplantıda BM Genel Sekreteri Ban Ki-mun, Irak Başbakanı Nuri El Maliki, ABD, Fransa, Almanya, İran, Irak dışişleri bakanları yer aldı. Toplantı dışişleri bakanlarının ortak bildirisiyle sonuçlandı.

Ortak bildiriye bakıldığında, Irak'taki kaotik duruma ilişkin somut ve acil çözümler üretilemediği görülüyor. Bununla birlikte kimi gelişmeler göze çarpıyor. Bildirideki bazı ifadelerin altını çizelim:

- Bildiride, Irak'ın Arap ve İslam kimliği, bağımsızlığı, tam egemenliği, ulusal birliği ve toprak bütünlüğü tekrar teyit ediliyor, Irak'ın uluslararası tanınmış sınırlarının korunması ve Irak'ın iç işlerine karışılmaması ilkelerine vurgu yapılıyor.

(Irak'ın Arap ve İslam kimliğinin, bağımsızlığının, toprak bütünlüğünün vurgulanması, komşu ülkelerin hemen hemen tümünün ortak isteğini yansıtıyor. ABD'nin bu ifadelere açıkça karşı çıkması mümkün değil. Ama bu durum ABD'nin alttan alta Irak'ın üçe bölünmesi için çaba göstermesi gerçeğini değiştirmez. Öte yandan Irak ABD ve müttefiklerinin işgali altındayken "Irak'ın içişlerine karışılmaması" ifadesi, olsa olsa "ABD'nin Irak'taki işlerine karışılmaması" anlamına gelir. Ancak bu da gerçeği yansıtmaz. Çünkü bu uluslararası toplantı, özünde, ABD'nin Irak'taki başarısızlığının ve çıkış arayışının bir sonucudur.)

- Sonuç bildirisinde, Bağdat'ta Irak hükümeti tarafından geçici ve özel amaçlı "genişletilmiş komşular destek mekanizması" oluşturulmasının kararlaştırıldığı belirtiliyor.

(Komşulardan oluşan bir mekanizmanın kabulü, ABD'nin Irak politikasının başarısızlığının bir kez daha ve daha güçlü olarak ilanıdır. Bu komşuların içinde ABD'nin düşman gördüğü İran ve Suriye de var.)

- BM'nin 1770 sayılı kararı çerçevesindeki çabalarının desteklenmesi ve UNAMI'nin anahtar rolünün tanınması çağrısında bulunuluyor.

ABD'nin işgali ve karşılaştığı güçlü direniş sonucunda ortaya çıkan iç savaş ve kaos ortamı, işgalcilerin Irak'ta kontrolü sağlayamaması, ABD'yi sonunda "komşu ülkeler" platformuna başvurmaya zorladı. 2007 Martında Bağdat'ta büyükelçiler düzeyinde yapılan komşu ülkeler toplantısında ABD uzun süreden beri ilk kez Suriye ve İran'la aynı masaya oturmak zorunda kaldı. Ardından Şarm el Şeyh ve İstanbul'da yapılan dışişleri bakanları düzeyindeki uluslararası toplantılar geldi.

(1770 sayılı Güvenlik Konseyi kararı, BM'nin Irak'ta ulusal uzlaşma, bölgesel diyalog, insani yardım ve insan hakları alanlarında katkılarını arttırmasını, BM Irak Yardım Misyonu'nun (UNAMI) görevlerinin genişletilmesini içeriyor. ABD, Irak'ın işgaline girişirken BM'nin onayını almayı gerekli görmemiş, kendi başına -yakın müttefikleriyle birlikte- davranmıştı. Şimdi Irak'ı içine soktuğu kaos ortamından çıkarmakta BM'nin yardımına ihtiyaç duyuyor. Tabii bu, başka biçimde de yorumlanabilir: ABD Irak'ta yapacağını yaptı, şimdi ortaya çıkan tahribatı gidermenin sorumluluğunu BM'ye, yani başkalarına yıkıyor.)

- Sonuç bildirisinde, Irak topraklarının komşulara yönelik terörizm için bir üs olarak kullanılmasının engellenmesi için her türlü çabanın gösterilmesinin gerektiği vurgulanıyor, Irak ile komşu ülkeler arasında terörle mücadele konusunda imzalanan ikili anlaşmalar hatırlatılıyor. Bütün ülkelerin terörist faaliyetlerle savaşma ve topraklarının teröristler tarafından çeşitli amaçlarla kullanılmasına engel olma yükümlülüğü içinde oldukları ifade ediliyor. Bildirinin terörle ilgili bir başka maddesinde ise, Irak ile komşu ülkeler arasındaki işbirliğinin, ortak sınırların korunarak, teröristlerin her türlü mali, lojistik ve diğer çeşit desteklerinin kesilmesi, kaçakçılığın engellenmesi ile şiddet ve terörü teşvik eden terminolojinin reddedilmesi konularında güçlendirilmesinin önemli olduğu kaydediliyor.

("Terörle mücadele"ye ilişkin bu ayrıntılı ifadeler, belli ki, doğrudan doğruya Türkiye'nin ve kısmen İran'ın bastırmasıyla bildiriye konmuş. Türkiye, ev sahibi olmanın avantajıyla bu ifadeleri bildiriye yerleştirerek, hem PKK güçlerine karşı Kuzey Irak'ta yapmaya hazırlandığı askeri harekata meşruiyet kazandırmak, hem de gerek Irak merkezi hükümeti gerekse Kürdistan bölge yönetimi üzerindeki baskısını arttırmak amacını gütmüş. Tayyip Erdoğan, ABD'de Bush'la görüşmesinde bu bildiriden de destek almış olmalı.)

Irak'a komşu ülkeler girişimi

Bugün resmi hedefi "Irak'ın toprak bütünlüğünü korumak" olan girişim, ABD'nin Irak'a saldırmak üzere harekete geçtiği 2003 yılı başlarında Türkiye, İran, Suriye, Ürdün, Suudi Arabistan ve Mısır'ın katılımıyla başlatıldı. O sırada amaç, ABD'nin Irak'ı işgalini diplomatik ve siyasi yöntemlerle önlemekti.

ABD başlangıçta bu girişime, özellikle düşman ilan ettiği Suriye ve İran'ın da içinde yer alması nedeniyle, şiddetle karşı çıktı. ABD'nin işgali ve karşılaştığı güçlü direniş sonucunda ortaya çıkan iç savaş ve kaos ortamı, işgalcilerin Irak'ta kontrolü sağlayamaması, ABD'yi sonunda "komşu ülkeler" platformuna başvurmaya zorladı. 2007 Martında Bağdat'ta büyükelçiler düzeyinde yapılan komşu ülkeler toplantısında ABD uzun süreden beri ilk kez Suriye ve İran'la aynı masaya oturmak zorunda kaldı. Ardından Şarm el Şeyh ve İstanbul'da yapılan dışişleri bakanları düzeyindeki uluslararası toplantılar geldi.

PAKİSTAN'DA SİYASİ ÇALKANTILAR DURULMUYOR

ABD; İran, Pakistan, Hindistan ve Çin'in ilişkilerinin gelişmeye başlamasından rahatsızlık duyuyor. İran doğalgazının Pakistan üzerinden Hindistan ve Çin'e ulaşmasını hedefleyen projeyi engellemek için bir taraftan Hindistan'a yakınlaşmaya çalışırken diğer taraftan Pakistan'ın siyasi yönetiminin kendi güdümünde şekillenmesini istiyor.

N. ERGÜNEŞ

Pakistan'da 5 Kasım'da Devlet Başkanı (aynı zamanda Genel Kurmay Başkanı) Pervez Müşerref tarafından ilan edilen sıkıyönetim ilanının ardından ülkede şiddet olayları tüm hızıyla devam ediyor. Ülkenin eski politikacılarından Benazir Butto'nun ülkeye dönüşünden beri olaylar tırmanışa geçmiş, düzenlenen intihar saldırısında 133 kişi hayatını kaybetmişti.

ABD planı

Yaptığı yolsuzluklar nedeniyle görevden alınan ve sürgüne gitmeyi tercih eden Butto, Müşerref'le yönetime ortak olma amacıyla ülkeye dönmüştü. Bu anlaşma ABD'nin onayı ile gerçekleşmişti.

Pakistan radikal islami grupların üstlerinden

Pakistan, ABD'nin Orta Asya'ya açılımında kilit konumda olan ülkelerin başında geliyor. Bir taraftan radikal dinci grupların başta Afganistan olmak üzere Pakistan, Bangladeş gibi ülkelerde konumlanmaları, diğer taraftan nükleer güç ve enerji sorunu, ve olası Hindistan-İran-Çin Pakistan yakınlaşması bu stratejik konumu güçlendiriyor.

Nitekim ABD'de yayımlanan *Foreign Policy* dergisinde istikrarsız ülkeler kategorisinde on ikinci sırada gösterilen Pakistan'da yaşanan olayların arkasında bu unsurları aramak gerekiyor.

Ülkenin özellikle Afganistan'a sınır bölgelerinde Taliban, El Kaide, Özbekistan İslam Hareketi gibi gruplar yerleşmiş durumda. Öte yandan bu durum iktidarını kaybetmek istemeyen Pervez Müşerref'in ABD'ye yakınlaşmasının nedenlerinden birini oluşturuyor. Nitekim Müşerref terörle mücadele kapsamında ABD'den son yıllarda önemli yardımlar alıyor.

Müşerref'in karşısında ciddi bir İslami muhalefet var

Altı İslamcı partinin oluşturduğu Muttahida Meclis-i Amal Pakistan'da askeri darbeden sonra gerçekleştirilen 2002 seçimlerinde beklenilenin üzerine bir oy alarak üçüncü olmuştu. MMA özellikle Pakistan'ın Afganistan'a yakın bölgelerinde önemli oy çoğunluğu elde etmişti.

ABD Orta Asya'yı kontrolü altına almak istiyor

ABD soğuk savaş döneminde bloklar kurarak gerçekleştirdiği hegemonyasını bugün "terörle mücadele" ekseninde gerçekleştirmeye çalışıyor. Pakistan'da yaşananlar aynı zamanda ABD'nin 11 Eylül'le uygulamaya koyduğu Afganistan'ın ve Irak'ın işgali ve renkli devrimlerle sürdürdüğü planın bir parçası. ABD Orta Asya'da daha önce kuramadığı gücünü Çin ve İran'a karşı kurmak istiyor. Bu yönelimin arkasında bölgenin sahip olduğu petrol, doğal gaz kaynakları ve nükleer gücü var.

ABD bu anlamda İran, Pakistan, Hindistan ve Çin'in ilişkilerinin gelişmeye başlamasından rahatsızlık duyuyor. İran doğalgazının Pakistan üzerinden Hindistan ve Çin'e ulaşmasını hedefleyen projeyi engellemek için bir taraftan Hindistan'a yakınlaşmaya çalışırken diğer taraftan Pakistan'ın siyasi yönetiminin kendi güdümünde şekillenmesini istiyor.

ABD için önemli olan bir diğer konu ise Pakistan'ın sahip olduğu nükleer güç. Olası bir iktidar değişikliği ile İslami bir yönetimin iktidara gelmesi ABD'nin hiç istemeyeceği bir durum.

ABD soğuk savaş döneminde bloklar kurarak gerçekleştirdiği hegemonyasını bugün "terörle mücadele" ekseninde gerçekleştirmeye çalışıyor. Pakistan'da yaşananlar aynı zamanda ABD'nin 11 Eylül'le uygulamaya koyduğu Irak'ın işgali ve renkli devrimlerle yaşadığımız planın bir parçası.

ABD'de yayınlanan Foreign Policy dergisinde istikrarsız ülkeler kategorisinde on ikinci sırada gösterilen Pakistan'da yaşanan olayların arkasında ABD'nin Orta Asya planını aramak gerekiyor.

Bugünün önemli mücadele aracı:

POZİTİF AYRIMCILIK

Kadınların siyasete katılmaya isteksizlikleri kotayı doldurmayı engellediği gibi, kimi insanlarda kotanın gereksizliği duygusunu da yaratabiliyor. Tüm olumsuzluklara rağmen içinde bulunduğumuz örgütlerimizde yüzde 50 ve aslında yüzde 51 kadın kotası uygulamalıyız.

TÜLAY HATİMOĞULLARI

Kadınlar yaşamın hiçbir alanında erkeklerle aynı hak ve konuma sahip değiller. Ataerkil sistem kadınlığı kendi amacı doğrultusunda kullanıyor. Kadın, erkeğin cinsel, psikolojik sorunlarını çözen; bazen sosyal ilişkilerini oluşturmasına aracı olan ve en önemlisi kurulu bir ev düzeni yaratanken; "efendi" pozisyonundaki erkek kendinden daha zayıf olan kadını ötekileştirerek mevcut konumunu bu nesne(!) üzerinden kurmaya çalışıyor.

Aile kurumsallaştırıyor

Kadının aşağı konumunun en çok kurumsallaştığı yer aile. Ailenin, devletin bütün aygıtları tarafından da korunuyor ve destekleniyor olması bu konumun güçlenmesine doğrudan hizmet ediyor. Öte yandan toplumların belirleyici unsurlarından olan din olgusu da kadının ikincilliğini güçlendiriyor. Türkiye'de AKP Hükümeti sürecinde buna yakından tanık olduk. Laik-antilaik, özgürlük gibi tartışmalar kadınların başörtüsü üzerinden yapıldı.

Birçok ülkede yasalar erkekler lehine. Erkekler, ev reisliği, miras hakkından daha çok yararlanma, çocuk üzerindeki haklar gibi bir dizi ayrıcalığa sahipken, bunlar kadınlar için söz konusu bile değil.

Kadınlar ekonomide de siyasette de yoklar

Kapitalist sistemde ekonomik gücü elinde bulunduranlar toplumdaki egemen güçleri de oluşturuyor. Kadınlar dünyadaki sermayenin yüzde 10'una bile sahip değiller. Ailenin geçimini kim sağlarsa sağlasın denetim erkeğin elinde. Kadınların ev içi emekleri değersizleştirildiği gibi, görülmüyor bile.

Siyaseti ekonomik ve sosyal dizilişler belirlediği ve bu dizilişler genellikle erkek egemenliğinde oluşturulduğu için kadının siyasetteki yeri de geri kalıyor. Kadının siyasetteki temsiliyeti bazı ülkelerde hiç yokken, bazılarında yeni kazanılıyor.

Kitle iletişim araçları, var olan patriyarkal kapitalizmin devamını sağlamak hususunda önemli işlevlere sahip. Kadın programlarında anaç, uyumlu, çalışkan, fedakâr kadın portresi iyice yerleştiriliyor. Aşk dizileri ile aşk hayatı ve hayalleri belirleniyor. Gün boyu devam eden yemek tarifi, temizlik teknikleri, çocuk bakımı bilgilerinin yanı sıra reklamlar kadınların vazgeçilmezi durumunda. Medya iyi kadın rolleri öğretmekle kalmıyor, daha da tehlikeli bir şey gerçekleştiriyor: Sadece izleyen ve dinleyen bir insan yaratıyor.

Kota şart

Kadınlarla erkekler arasındaki bu eşitsizlikler zincirini kırmanın önemli araçlarından biri pozitif ayırımcılık, en azından bugün siyasete katılım için böyle. Çünkü eşitsiz konumlarda mağdur olan tarafın kamusal alanda temsiliyetine öncelik verilmesi, ezen tarafa oranla bir adım önde gitmesi anlamına geliyor. Siyasette kadın kotası uygulanması; toplantılarda kadın konuşmacılara daha uzun süre tanımak, erkeğin kadın üzerindeki şiddetini suç olarak değerlendirip, bununla ilgili yaptırımın tüzük maddesine bağlanması vb. şeklinde uygulanıyor. Türkiye'deki karma sol örgütlerde henüz yeni yeni genel bir kabul haline gelmeye başlayan pozitif ayırımcılık ilkelerinin yaşam bulmasının en önemli koşulu, bu tanımın geniş kesimlerde kabulünün sağlanmasıdır. Bu ise ancak bağımsız kadın hareketinin güçlenmesi ile mümkün.

Feminist bilincin karma örgütlerce içerilmesi gerekiyor

Öte yandan kadınların özerk örgütlenmelerini sağlaması ve siyasal alanlarda yayılması da gerekiyor. Feminist kadınların karma örgütler içinde çalışmasının feminist hareketi hem bilinç, hem de fiziksel olarak zayıflattığını düşünebiliriz ve hatta deneyimlerimizden hareketle de bu sonuca varabiliriz. Yine de şu ihtiyacı göz ardı etmemeliyiz: Kadın hareketinin kendini anlatmaya ihtiyacı var. Toplumun her kategorisi için bu ihtiyaç söz konusu. Ezilmişliği, ikincilliği yaşamın her alanında yaşadığımıza göre, kadının eşitliği ve bağımsızlığı bilincinin elimizin ulaştığı her alana yayılmasını sağlama görevi ile karşı karşıyayız. Özellikle karma örgütlerde çalışan feminist kadınlar kendi örgütleri içinde bu bilincin yayılmasını sağlamak durumunda.

Olumsuzluklar yıldırmamalı

Kadınların siyasete katılmaya isteksizlikleri kotayı doldurmayı engellediği gibi, kimi insanlarda kotanın gereksizliği duygusunu da yaratabiliyor. Pratikte çoğunlukla kadınlar kotayı doldurabilecek düzeyde aday olmadığı gibi, tersinden sırf kota dolsun diye organlara seçilebiliyor. Tüm bunlara rağmen içinde bulunduğumuz örgütlerimizde yüzde 50 ve aslında yüzde 51 kadın kotası uygulamalıyız.

Elbette pozitif ayırımcılığı erkekler kendiliğinden kabul etmeyecektir. Bu nedenle her fırsatta bağımsız kadın hareketi kendini hissettirmeli. Sosyalist bilince sahip insanların ise bir fark göstererek pozitif ayrımcılık ilkesini yaşamın her alanında yaşatması gerekir. G. Savran'ın dediği gibi, "İktidarı yok etme ve iktidarsızlaştırma iradesini göstermek gerekiyor. Bu zaten sosyalist tahayyül için de baştan olmazsa olmaz olan bir şey belki. Feminizm o yüzden bunu kolaylaştırıcı bir şey olarak algılanmaya çalışılmalıdır. Bunların karşı konulacak ve kadınlara ait bir şey olarak algılanmasa hayatlarımız daha kolay olacak."

Kadınlar ile erkekler arasındaki bu eşitsizlikler zincirini kırmanın önemli araçlarından biri pozitif ayırımcılık, en azından bugün siyasete katılım için böyle. Çünkü eşitsiz konumlarda mağdur olan tarafın kamusal alanda temsiliyetine öncelik verilmesi, ezen tarafa oranla bir adım önde gitmesi anlamına geliyor.

Toplumsal hareket sendikacılığı

YENİ SENDİKAL HAREKETLER ÜZERİNE

Toplumsal hareket sendikacılığı konusunda her ne kadar tam bir fikir birliğinden bahsetmek mümkün değilse de, bitmez tükenmez biçimde tartışılmaya devam eden, ama bir türlü de adımların atılmadığı, reçete türü beklentinin hakim olduğu sendikal hareketin krizi konusunda bu hareketler önemli deneyimler sunmaktadır ve görmezden gelinecek hareketler değildir.

İRFAN KAYGISIZ

Haluk Gerger sol/sosyalist çevrelerin gündeminde bulunan birlik tartışmaları üzerine "İttifak Politikasını Düşünmek"* başlıklı bir yazı yayınladı. Haluk Gerger yazısında, Suriye Komünist Partisi'nin Hafız Esad'ın BAAS diktatörlüğü ile ve Amerikan Komünist Partisi'nin 1930'lı yıllar ve sonrasında yaptığı ittifak örneklerinden hareketle, işçi sınıfının sınıfsal çıkarlarını koruyamayan ittifaklar nedeniyle, her iki partinin yığınlar nezdinde büyük itibar kaybına ve bozguna uğradığına işaret ediyor.

Bu yazı, beni toplumsal hareket sendikacılığı olarak bilinen bazı sendikal hareketlerin bugünkü durumu üzerine düşünmeye yöneltti. Bu kapsamda öncelikle, Güney Afrika'da COSATU, Filipinlerde Una Mayo, G. Kore'de FKTU ve Brezilya'da CUT gibi sendikal hareketler sayılmaktadır. Bunlardan COSATU, Güney Afrika'da ırkçı rejimin bitirilmesinde önemli rol üstlenmiş bir örgüttür. Ancak, bu süreç sonrasında, sistemin bir parçası haline gelmiş ve "sosyal partner"lik rolünü yerine getirmeye başlamış, neo-liberal politikalar karşısında sessiz kalmış ve kalmaya da devam etmektedir. Brezilya'da CUT'ın ise durumu daha açık olarak bilinmektedir ve o da Lula'nın neo-liberal politikalarının bir parçası ve meşrulaştırıcısı olmuştur. Bu nedenledir ki, bugün her iki örgütün içerisinde bir dizi tartışmalar sürmektedir.

Söylemek istediğim, bu iki örnekten yola çıkarak toplumsal hareket sendikacılığını mahkum etmek değil, başka bir noktaya dikkat çekmektir. Bu da, ister sendikal, isterse siyasal düzeyde kurulan örgütlü ilişkilerin gerekli önlemler alınmaz ise sistem tarafından içerileceğidir.

Söylemek istediğim, iki örnekten (COSATU ve CUT) yola çıkarak toplumsal hareket sendikacılığını mahkum etmek değil, başka bir noktaya dikkat çekmektir. Bu da, ister sendikal, isterse siyasal düzeyde kurulan örgütlü ilişkilerin gerekli önlemler alınmaz ise sistem tarafından içerileceğidir.

Sendikal hareket krizi reçetelerle çözülemez

Toplumsal hareket sendikacılığı konusunda her ne kadar tam bir fikir birliğinden bahsetmek mümkün değilse de, bitmez tükenmez biçimde tartışılmaya devam eden, ama bir türlü de adımların atılmadığı, reçete türü beklentinin hakim olduğu sendikal hareketin krizi konusunda bu hareketler önemli deneyimler sunmaktadır ve görmezden gelinecek hareketler değildir.

Bu sendikaların ortak bazı özellikleri bizim için de yol gösterici olacaktır. Bu anlamda yeni sendikal hareketler:

İşyerlerindeki mücadeleyi, toplumsal mücadeleden ayırmıyorlar. Böylesi bir ayrıma giden örgütün başarısızlığa mahkum olacağını söylüyorlar.

- Sendikaların talepleri yalnızca üyelerinin çalışma koşulları ve ücret artışları mücadelesiyle sınırlı değil. Kapitalizmin ortaya çıkardığı bütün sorunlarla ilgili talepleri sözkonusu.
- Klasik işkolu anlayışının dışında örgütlenmeye çalışıyorlar. İşsizler, güvencesiz çalışanlar gibi klasik sendikalar tarafından temsil edilmeyen çalışanlar bu sendikaların örgütlenme alanına giriyor.
- Bazı yerlerde geleneksel sendikalardan ayrılarak oluşuyorlar. Bazı yerlerde fiili mücadele ile, mevcut hukuksal yapıların dışında ve mücadele içinde doğuyorlar. Diğer toplumsal kesimlerle birlikte hareket ediyor ve insan hakları örgütleri, çevre örgütleri ve barış örgütleri gibi örgütlerle ortak platformlar oluşturuyorlar.
- İşçi sınıfına yönelik saldırılarda militan bir mücadele izlenmesi gerektiğini belirtiyorlar.
- Sendikal bürokrasinin gelişmesini önlemeye yönelik tedbirler alıp, sendika içi demokrasiyi geliştirmeye önem veriyorlar.

Bazı ülkelerde kendi partilerini kurarlarken, bazı ülkelerde partilerle çeşitli düzeylerde ilişkiye giriyorlar. Bu ilişkileri reddeden, bundan özenle kaçınanların bulunduğunu da belirtmekte yarar var.

Siyasal örgütlenme önemsizleştiriliyor

Toplumsal hareket sendikacılığının olumlu yanları yanında, sorunlu yanlarına da dikkat çekmekte yarar var. Bunlar, yukarıda değindiğim COSATU ve CUT'ın bu noktaya nasıl geldiğinin de ipuçlarını taşıyor.

Hemen her soruna müdahil olmaya yönelimi ilk anda olumlu gibi görünse de, işçi sınıfının siyasal örgütlenmesini gölgeleme eğilimi yaratması nedeniyle sorun taşıyor. Bilinçli ya da bilinçsiz, siyasal örgütlenmeyi önemsizleştiriyor. Kapitalist sistemin siyasal özne aracılığı ile devrimci bir tarzda yıkılması gereğini öteliyor. Dolayısıyla, sistem içi bir muhalefet hareketi olarak kalıyor ve kendi mücadele alanını sınırlıyor.

Diğer nokta ise, sınıf kavramını bulanıklaştırmasıdır. Filipinler'de görüldüğü gibi taksi şoförleri, balıkçılar gibi sınıf kavramı içerisinde tanımlanması tartışmalı olan kesimlerin de örgütlemesi bu değerlendirmeye kaynaklık ediyor.

Yine Filipinler'de Una Mayo'nun "milliyetçi" söylemi de dikkate alınmak durumundadır. Bu söylemin bildik milliyetçilik dışında değerlendirilmesi ve bundan antiemperyalizmin anlaşılması gerektiğini belirtenlerin ve buna dair çeşitli örnekler verenlerin de olduğunu belirtmekte yarar var.

Yeni bir sendikal hareket yaratma çabasında olanlar, bu deneyimlerin olumlu ve olumsuz yanlarından ders çıkararak geleceği kurabilirler.

* Kızılbayrak/17 Eylül 2007

Cemaatçi neoliberalizm

İŞÇİ SINIFININ AKLINA VE RUHUNA AÇIK BİR SALDIRI

AKP sistematik olarak izlediği neo-liberal politikalarla devlet/toplum/birey ilişkilerini altüst etti. Uyguladığı "sosyal" politikalarla kamusal yükümlülükleri parçaladı. Neo-liberal politikaların acımasızlığı altında ezilen yoksulları, işsizleri, işçileri ya da piyasa mağdurlarını çıplak bir çaresizlik içinde bıraktı.

VOLKAN YARAŞIR

28 Şubat postmodern darbesi, AKP'nin önünü açmıştı. AKP'nin doğuşu Milli Görüş'ten bir kopuşu ifade ediyordu. 2001 krizinin yarattığı yıkım, kitleleri yeni arayışlara itmişti. Merkez sağ çökmüş, sosyal demokrasi ise çürümüştü. AKP bu koşullarda geniş kitlelerin desteğiyle iktidara geldi. Ağırlıkla oy verenler yoksullar, işsizler, işçiler ve küçük esnaftı. Bu destek büyük sermayenin de AKP'ye yönelmesine yol açtı. AKP, emperyalizmin bölge projelerine uygun bir gelişme olarak da öne çıktı.

AKP, iktidara gelmesiyle birlikte son derece konsantre neoliberal politikalar uyguladı. Sistematik özelleştirmelerle, sınıfın örgütsel gücünü parçaladı. Sosyal yıkım politikalarıyla, emekçi yığınları yalnızlaştırdı ve geleceksizleştirdi. Küresel kapitalizmin çıkarlarına hizmet etti. Siyasal İslam bu politikaların hayata geçirilmesinde ideolojik bir perde işlevi gördü. I. AKP dönemi böyle tamamlandı.

22 Temmuz seçimleri neoliberal politikalarla hesaplaşmaktan öte yoksulların kolektif halüsinasyonunun göstergesi oldu.

II. dönem AKP iktidarı, neoliberalizmin bir boyutu olan ve ona meşruiyet kazandıran, cemaatçi neoliberalizmin militan uygulayıcısı olacak. AKP'nin I. dönemi bir altyapı çalışmasıydı, şimdi cemaatçi neoliberalizm sistemleştirilecek ve derinleştirilecek.

Cemaatçi-hayırsever kapitalizm işçi sınıfı üzerinde olağanüstü tahrip edici bir etkiye sahiptir. Tahrip gücünü kitlelerde yarattığı zihniyet dünyasından almaktadır. Bu zihniyet dünyası sınıfın aklını ve ruhunu kaybetmesine yol açar. Sınıfı kötürüm eder. O artık tarih yapan, değiştiren bir güç değil, bir nesneler yığınıdır. Bu aşamadan sonra işçi sınıfı kimliğini ve bilincini kaybettiği gibi, ruhu da kadavraya dönüşür.

AKP yürüttüğü politikalarla toplumun yoksullarını bencilleştirdi ve dilencileştirdi. İktisadi politikalarıyla kitleleri yozlaştırdı ve çürüttü. Ahlaki normlarıyla insanları kalıplara sokup, tek tipleştirmeye çalıştı.

Siyasal İslam işbaşında

AKP sistematik olarak izlediği neoliberal politikalarla devlet/toplum/birey ilişkilerini altüst etti. Uyguladığı "sosyal" politikalarla kamusal yükümlülükleri parçaladı. Neoliberal politikaların acımasızlığı altında ezilen yoksulları, işsizleri, işçileri ya da piyasa mağdurlarını çıplak bir çaresizlik içinde bıraktı. Siyasal ontolojisine bağlı olarak, tam bu noktada kapitalist ilişkilerin çözdüğü cemaat ilişkilerini devreye soktu. Geniş yığınlar sosyal yıkım politikaları karşısında -alternatif örgütlenme çabalarının gerçekleştirilememesine bağlı olarak- yaşadığı çaresizlikten dolayı cemaatler üzerinden örgütlenme refleksi gösterdi. Kitleler yoksullaştıkça ve gelecekleri ellerinden alındıkça, kendilerine yardım edecek herkese tutunma ihtiyacı duydu. Artık siyasal İslam temelli örgütlenmeler görev başındaydı. Bu süreç bir yanıyla da bilinçli olarak devlet tarafından rıza ve onay mekanizmalarının hayata geçirilmesi olarak işledi ya da rıza ve onay imal eden organizasyonlara girişildi. Hak ve kamusal yükümlülük anlayışı terk edilip, yoksulluğun kanıksanması yönünde adımlar atıldı. Ama aynı yoksulların öfkesini ve arayışlarını masedecek, onları bir nebze de olsa rahatlatacak, nefes almalarını sağlayacak organizasyonların hayata geçirilmesi ihmal edilmedi. Belediyelerin ve sosyal vakıfların yardım ve "hayırseverlikleri" sosyal politika gibi sunuldu.

AKP sosyal yıkım politikalarıyla halkı sistematik olarak yoksullaştırırken, "hayırseverlik" operasyonlarıyla onları kendine tabi kılmayı becerdi. Sosyal devletin sosyal yönü özelleştirilip, sosyal haklar metalaştırılırken, yerine "hayırseverlik" ilişkileri ikame edildi. Artık karşımızda yalnızlaştırılmış, değersizleştirilmiş, kendini hiç hisseden insanlar vardı ve bu insanlar en temel yaşamsal ihtiyaçlarından mahrum bırakılmışlardı. Böylesine altüst oluşu yaratanların, dinsel motivasyonlarla "Hızır" gibi yetişmeleri de bu aşamada gündeme geldi.

Yaşamsal muhtaçlık hali, tutunabilecek bir dal bulma ihtiyacını zorunlu kıldı. AKP yakıcı şekilde hissedilen, muhtaç olunan konulara sahici "çözümler" getirerek müdahale etti. Bir boyutta yoksulların ihtiyaçlarına cevap üretti ve bu yön yoksulların kolektif yanılsamasının zeminlerini ördü.

"Küçük insana" dönüştürme politikası: Sadaka

AKP, kitlelerin ruhunu çürütürken, onları "küçük insana" dönüştürerek sadaka toplumunun parçası haline getirdi.

Radikal neoliberal politikalarla, cemaatçi-hayırsever uygulamalar sistemli bir şekilde iç içe geçirilerek uygulandı.

Cemaatçi-hayırsever kapitalizm işçi sınıfı üzerinde olağanüstü tahrip edici bir etkiye sahiptir. Tahrip gücünü kitlelerde yarattığı zihniyet dünyasından almaktadır. Bu zihniyet dünyası sınıfın aklını ve ruhunu kaybetmesine yol açar. Sınıfı kötürüm eder. O artık tarih yapan, değiştiren bir güç değil, bir nesneler yığınıdır. Bu aşamadan sonra işçi sınıfı kimliğini ve bilincini kaybettiği gibi, ruhu da kadavraya dönüşür.

İşçi sınıfı, sınıf mücadelesi açısından son derece tehlikeli bir momente giriyor. Görev sınıfın kimlik ve bilincini inşa etmektir. Her türlü değersizleştirme ve onursuzlaştırma politikalarına karşı direnilmelidir. Sınıfın yıkıcı gücünü açığa çıkaracak her adım, her çaba, her uğraş, her pratik yakıcı önem taşımaktadır.

Medya iktidarın sözcüsü

PARAYI VEREN DÜDÜĞÜ ÇALAR

Medyada holdingleşme ve buna bağlı tekelleşme başladığından bu yana, toplumsal muhalefetin sesi giderek duyulmaz oldu. Medya emekçilerinin tekelleşmeyle beraber iş güvenceleri, yazı işleri olarak bağımsızlığı kısıtlandı, sendikalaşma ise olanaksız kılındı.

HİKMET SARIOĞLU

Bayan K işe gitmek için hazırlık yaparken Kanal D'de sabah haberlerine gözattı. Servise bindiğinde Hürriyet gazetesini okudu. Araçta Slow Türk radyosundan şarkılar çalıyordu. Benzin almak için POAŞ benzin istasyonunda durdular. İşyerinde bir ara hayat sigortası için gelen Ray firması yetkilisi ile görüştü. İş çıkışında kitap almak için D&R merkezine uğradı. Doğan Kitap yayınlarından bir roman seçti. Akşam yeni hükümet programı değerlendirmeleri için ciddi bir program seyretmek istiyordu. Tercihi CNN Türk oldu. Uykuya dalarken iki gün sonra tatile gideceği için mutluydu. Rezervasyonunu Milta turizm firmasından yapmıştı.

Bayan K'nın bir günlük hikayesinde yeralan bütün kurumların tek bir sahibi var, Doğan Holding!

Mülkiyetten bağımsız saflık yoktur

Ülkemizde özellikle 12 Eylül sonrasında büyük sermaye grupları medyaya ortak olmaya başladılar ya da kendi medya gruplarını oluşturdular. Yasama, yürütme ve yargı üçlemesine karşı kamunun gözleme-izleme-eleştirme ve düzeltme mekanizması olan ve dördüncü kuvvet olarak adlandırılan medyanın gücü sermaye sahiplerinin eline geçti.

Böylelikle medya mevcut siyasi-ekonomik iktidarın sözcüsü haline geldi. Medyadaki tekelleşme ekonomik olarak belli bir güç olunmasını sağlarken, aynı zamanda siyasal etkinlik sağlama sürecini de yarattı. Egemen sınıflar ekonomik ve siyasal egemenliklerinin yanısıra kapitalist sistemin ideolojik olarak yeniden üretilmesinde medyadan büyük ölçüde yararlandılar.

Medyada holdingleşme ve buna bağlı tekelleşme başladığından bu yana, toplumsal muhalefetin sesi giderek duyulmaz oldu. Medya emekçilerinin tekelleşmeyle beraber iş güvenceleri, yazı işleri olarak bağımsızlığı kısıtlandı, sendikalaşma ise olanaksız kılındı.

Medyada gövde ve paralar büyüyor

Medya ve reklam sektörü tamamen iç içe olan ve birbirini büyüten iki sektör. Reklam hacamalarının yüzde 75 gibi büyük bir bölümü medyaya akıyor. Medya ise gelirlerinin büyük bir kısmını reklamdan sağlıyor. Basın için tiraj gelirleri reklam gelirinin çok gerisinde kalmış durumda. Artık tiraj geliri olmadan sırf reklam geliri ile çıkan yayınlar var.

Medyada haber üretenlerin sayısında da ciddi bir gerileme var. Büyük medya kuruluşlarında çalışanların 1/3'ü reklam bölümünde çalışıyor.

Medya içerisinde televizyonun ağırlığı tartışmasız bir biçimde artmış durumda. Yazılı basında TV haberlerinin yeraldığı sayfa sayısının artması, sayfalarca özel TV eklerinin nedenini anlamak mümkün.

Medyanın haber üretme görevi de ciddi bir yapısal değişikliğe uğratıldı. Aynı haber kaynağından gelen bir haber televizyon, gazete, radyo ya da dergi tarafından farklı şekillerde süslenip, farklı bir imajla sunuluyor. Haber üretimi daraldıkça aynı haberin varyasyonları çoğalıyor, içerik anlam ve değer kaybına uğruyor. Haberin ne anlattığı değil, nasıl anlatıldığı önem kazanıyor. Okuyucu ya da izleyicinin algısı değişime uğratılıp, içerikten koparılıp biçime yönlendiriliyor.

Şimdi sorulacak soru şu: medyanın bağımsız habercilik yapması mümkün müdür?

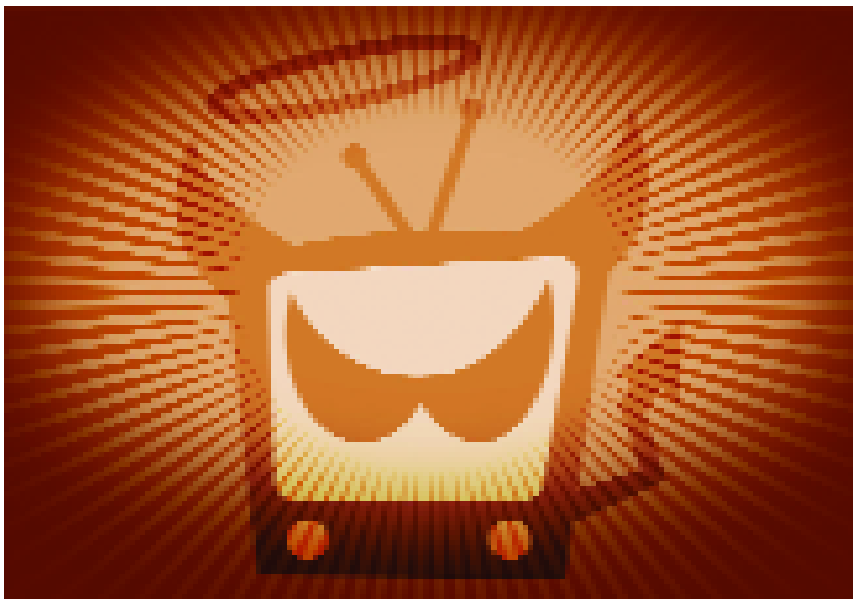

Holdinglere ait medya kuruluşları

Doğan Holding: Hürriyet, Milliyet, Radikal, Posta, Turkish Daily News, Vatan, Kanal D, Star TV, CNN Türk, Doğan Haber Ajansı, Doğan Kitap
Yatırımları: Enerji, Sanayi, Ticaret, Sigorta, Turizm

İhlas Holding: Türkiye, TGRT Haber TV, İhlas Haber Ajansı (TGRT TV Rupert Murdoch'a satıldı.)
Yatırımları: İnşaat, gayrimenkul, pazarlama, eğitim, küçük ev aletleri, sağlık

Albayrak Grubu: Yeni Şafak, Yeni Şafak Online
Yatırımları: İnşaat, sanayi, hizmetler

Feza Gazetecilik: Zaman Gazetesi, Cihan Haber Ajansı, Samanyolu TV
Yatırımları: Eğitim

Ciner Holding: Sabah gazetesi (TMSF'de), Takvim Gazetesi (TMSF'de) ATV (TMSF'de), Cumhuriyet gazetesine ortak
Yatırımları: Enerji, Madencilik

Medya imparatoru Murdoch'un önlenemez yükselişi

Avustralya asıllı Amerikalı girişimci Rupert Murdoch küçük bir yayınevini dünya çapında bir medya imparatorluğu haline getirdi. 1955 yılına kadar Avustralya'da 2 küçük gazete sahibi olan Murdoch, 1960'lı yıllarda Avustralya'nın dördüncü büyük yayıncısı oldu. 1969 yılında İngiltere'de News of World ve Sun gazetelerini satınaldı. Şans oyunları ve üçüncü sayfa güzeli ile Sun gazetesinin tirajını 650 binden 4 milyona çıkardı. Times ve Today gazetesini de alan Murdoch, İngiltere basın piyasasının üçte birine egemen oldu.
1985'te ABD vatandaşı oldu. ABD'de önce New York Post gazetesini aldı. Skyband Uydu TV'yi, Metromedia TV'yi, 20th Century Fox film şirketini satın alarak hepsini Fox Television altında birleştirdi. Triangle Publications'la ABD'nin en büyük dergi yayıncısı oldu. 2007 yılında Wall Street Journal'ı satın aldı. Murdoch, News Corporation şirketine ait Sky Italia ile İtalyan medya sektörüne giriş yaptı. News Corporation firması, ülkemizde de Atlantic Records'ın Başkanı Ahmet Ertegün ile birlikte TGRT'nin yayın hakkını elinde bulunduran Huzur Radyo TV'yi satın aldı. Murdoch dünya çapında sadece medya tekeli olarak anılmıyor kuşkusuz. Azılı bir emek ve sendika düşmanı. Devraldığı her yeni işletmede işletme masraflarını kısmak için(!) yaptığı işçi kıyımları ile de çok ünlü. 1981 yılında İngiltere'de Times gazetesini devralırken 5500 basın emekçisinin işine son vermişti.

Siyasi bir alan olarak edebiyat:

LATİFE TEKİN İLE ALTERNATİF DİRENİŞLERİ DÜŞÜNMEK

Bilinç akışı yöntemiyle yazar Latife Tekin. Kelimeler birbirinin ardını kovalar şiir gibi. Hatta bu nedenle kendisine şair romancı bile demiştir kimi eleştirmenler. Herhangi bir üstünlük ilişkisi de kurmaz yazdığı metinle kendisi arasında. Yazarın iktidarını ve hegemonyasını hissetmezsiniz okurken. Ve kendisini yazar olarak adlandırmaktan da çekinir. Tekin'e göre yazarlık statüko ve güç içeren bir statüdür ve bu nedenle yazar olmayı reddeder.

MERVE ÇAĞRIŞLI

12 Eylül 1980. Kulakları tırmalayan bir sessizlik... Türkiye solu kalabalık ve inançlı filizini yeşertecekken tüm hayatlara el koyar devlet tüm hakları halkından mahfuz ederek. Devrimciler nefeslerini tutmuş bir işaret beklemektedirler. Latife Tekin de bekler ama yorulur beklemekten. Yoldaşlarından ayrı düşmüş olsa da bir yol vardır yürümesi gereken. Mücadele imkânlarını gözden geçirir. Elinin altındaki kâğıda ve kaleme sarılır silah diye. Yazacaktır ve beklenen işareti ulaştıracaktır yol için. Etrafındaki herkesi de yazması için ikna etmeye çalışır. Bir röportajında şöyle der Tekin; "Sanki bütün bu ezilmiş, yenilmiş insanlar kendi hayat parçalarını yazarak paylaşabilseler, bu savrulmuşluk yerine yeni bir tür devrimci bilincin doğacağını umuyordum". Günlerce, soluksuzca, içinde bastıramadığı sese yetişmeye çalışarak kulaklarında annesinin ve yıllar önce geride bıraktığı masalların "mırıltı"sıyla yazar.

Latife Tekin, Dirmit'in öyküsünü anlatır "Sevgili Arsız Ölüm"de. Dirmit, ailesinin ve köydekilerin deli deyip geçtiği ama bir yandan da çekindikleri inatçı, kararlı ve meraklı bir çocuk. Bir gün Dirmit'in babası Huvat, köyde bulamadıkları hayatı şehirde arayacaklarını söyler ve yeni bir hayat başlar Aktaş ailesi için. Aile savrulur dört bir yana ama Dirmit dirayetlidir şehirde kaybolmamak noktasında. Bir gün şehirde bir insan seli görür yürekleri aynı rüya için çarpan. Tutkulu bir kalabalık… Duvardaki kırmızı karanfili yakasına takıp sokağın davetini kabul eder hiç tereddütsüz. Uzun yıllar önce köylünün lanetle zikrettiği ve anlamını bir türlü kavrayamadığı "gomunist"e daha da yakındır artık.

Latife'nin yankısıdır Dirmit. Latife Tekin de Dirmit gibi köyden İstanbul'a ailesiyle çocuk yaşta gelir. Ayrıksılığını ve ötekiliğini hep hisseder şehirde. Köyün dili ve şehrin dili farklıdır nihayetinde. Lise öğrencisi iken örgütlü bir devrimci olur ve sokakta siyasete başlar. Zaman içinde dönemin kadın hareketinde de yer alır.

Avrupa merkezli edebiyata bir ses 1983'te "Sevgili Arsız Ölüm" yayınlandıktan sonra, edebiyat çevresinde büyük bir gürültü kopar. O ana kadar duyulmamış bir tondan yazılmış bu roman rahatsız edicidir pek çokları için. 1970'lerin köşeli ve sert anlatımlı toplumsal gerçekçi romanlarından sonra Tekin'in eserleri yeterince devrimci bulunmaz. Cengiz Gündoğdu'ya göre, Tekin kapitalist sanatın bayağı örneklerindendir. Yalçın Küçük ise seksen sonrası pek çok yazar gibi Latife Tekin'i de "eylülist yazarlar" listesine ekler. Tüm bu eleştirilerin temelinde Tekin'in köylünün doğaüstü inanışlarını veya yeni şehirli sınıfın "bilinçsiz"liğini eleştirmeden aktarması yatar.

Yazarın çalışmalarını heyecanla karşılayan bir grup da vardır. Ancak ne yazık ki, bu olumlu eleştiriler "büyülü gerçekçilik" akımının ötesine geçememiştir. Marquez gibi yazarların temsilcisi olduğu Latin Amerikalı "büyülü gerçekçilik", Avrupa merkezli edebiyata karşı bir ses olarak sömürge topraklarından doğmuştur. Emperyalist ülkelerin hegemonyasına bir direniş barındırır içinde. Halk inanışları, fantezi ve gerçek iç içedir "büyülü gerçekçilik"te. "Sevgili Arsız Ölüm" ve "Berci Kristin Çöp Masalları"ı da büyülü gerçekçidir bu yanıyla. Çokça da bu topraklara aittir çünkü bin yılların birikimi vardır kültürel hafızadan kâğıda damlayan.

Bilinç akışı yöntemiyle yazar ve kelimeler su gibi akar art arda Latife Tekin'in metinlerinde. Kendisine şair romancı diyenler de çıkar bu nedenle. Herhangi bir üstünlük ilişkisi kurmaz metinle kendisi arasında. Yazarın tahakkümünü hissetmezsiniz. Tekin'e göre yazarlık bir statüdür ve iktidar barındırır içinde tüm statüler gibi. Kendisini yazar olarak adlandırmaktan sakınır bu yüzden. O, yazandır. Büyürken kulağına fısıldanan ve asla unutamadığı mırıltılarla yazar bir yazan... Yoksulların kendine has diliyle yazar. Gücün anlayamadığı ve duydukça rahatsız olduğu bir sestir bu. Kendi direnişini mırıltılarıyla yaratır yoksullar.

İçeridekiler, dışarıdakiler…
Böyle bir ayrım anlamsızdır 12 Eylül Türkiye'sinde. Tüm yaşamlar "içeri"dedir ve kapalıdır birbirlerine. Devrimi düşleyen, inanan ve paylaşan herkes nefeslerini tutmuş bir işaret beklemektedir. Latife Tekin de bekler ama yorulur bir gün beklemekten. Yoldaşlarından ayrı düşmüş de olsa hala bir yol vardır yürü(n)mesi gerektiğine inandığı. Tüm bu parçalanmışlıklar içinde mücadele imkânlarını yeniden gözden geçirir. O an için hemen ulaşabileceği şeylere; kâğıda ve kaleme sabırsızlıkla sarılır silah diye.

Büyük çaplı biyoyakıt üretimi ekolojik felaketlere ve açlığa yol açıyor

ARABA DEPOLARI MI DOYACAK, YOKSULLAR MI?

Alternatif enerji kaynakları arasında en çok sözü edilenlerden biri biyodizel ve biyobenzin. Biyobenzin arpa, buğday, mısır gibi bitkilerden üretiliyor, biyodizel ise kanola, ayçiçeği, soya, aspir gibi yağlı tohumlardan. Tüm dünyada çevre dostu ve yoksul ülkelerin petrole bağımlılıktan kurtuluş umudu olarak sunulan bu yakıtlar, ülkemizde de "yurtsever benzin" adıyla meşhur oldu. Tüm bu ünvanları ne kadar hak ettikleri ise epey tartışmalı.

MEBRUKE BAYRAM

Enerji kaynakları ile ilgili tartışmalar uzun zamandır dünya gündeminin ilk sıralarını işgal ediyor. Dünyadaki petrol rezervlerinin bir sınırı var; ve her geçen gün o sınıra biraz daha yaklaşıyoruz. Üstelik petrol, doğalgaz gibi fosil yakıtların yarattığı ekolojik sorunlar görmezden gelinemeyecek boyutlara ulaştı. Küresel ısınmanın bir felaket filmi senaryosu değil, gerçek olduğu inkâr edilemez hale geldi.

Sinekten yağ çıkarma dahil, hiçbir kazanç kapısını es geçmeyen kapitalist tekellerin bu tablodan bir proje çıkarmaması mümkün mü? Üretici birlikleri ve kooperatifler tarafından yıllardır tarım makinelerinde kullanılmak üzere sessiz sedasız üretilen ve tarımsal alanın dışında pek bilinmeyen, yakın zamana kadar yerel pazarların dışına çıkmamış olan biyodizel ve biyobenzin birdenbire dünyamızın kurtuluş umudu haline geliverdi. Biyoyakıt alanına büyük şirketlerin girmesiyle birlikte baş döndürücü üretim artışları yaşanmaya, üretim merkezileşmeye başladı ve ufukta dev bir pazar belirdi.

Ortada böyle bir potansiyel varken, bir propaganda mekanizmasının devreye girmemesi pek mümkün değil. İddiaya göre bu yakıtlar, diğerlerine oranla daha çevreci, daha yeşil, doğal kaynakları daha çok koruyor, üstelik de "gelişmekte olan" ülkelere "ekonomik avantajlar" sağlıyor.

"Ekonomik avantajlar" nasıl sağlanıyor?

Avrupa, 2010'a kadar karada kullanılan araçların yakıt ihtiyacının yüzde 5,75'ini, 2020'ye kadar da yüzde 20'sini biyolojik kaynaklardan karşılamayı planlıyor. ABD ise yılda 35 milyar galon biyolojik yakıt üretmeyi hedefliyor. Söylenenler kağıt üzerinde şık duruyor. Yalnız şöyle bir sorun var, bu planlar uygulandığında Avrupa'nın ekilebilir topraklarının yüzde 70'i, ABD'de ise mısır ve soya mahsulünün tamamı biyolojik yakıt üretimine ayrılmak zorunda. Başka bir deyişle, ABD'nin mısır ve soya üretiminin tamamı biyobenzin ve biyodizel üretimine ayrılsa bile ülkenin benzin ihtiyacının ancak yüzde 12'si, dizel ihtiyacınınsa yüzde 6'sı karşılanabiliyor. Benzin ve dizel ihtiyacının tamamı bitkilerden karşılandığında, ABD yüzölçümünün yüzde 38'inin mısır üretimine, yüzde 236'sının soya üretimine ayrılması gerekiyor. Bu, gıda sistemini yerle bir etme pahasına hayata geçirilemeyeceğine göre üçüncü dünya ülkelerine yönelmek kaçınılmaz hale geliyor.

ABD'den Food First (Gıda ve Kalkınma Politikaları Enstitüsü) Direktörü Eric Holtz Giménez bir makalesinde açıklıyor: Endonezya ve Malezya, Avrupa biyodizel pazarının yüzde 20'sini karşılayacak düzeye ulaşmak için palmiye dikimini artırıyor. Brezilya'da tarıma elverişli toprakların biyoyakıt üretimine ayrılan kısmı İngiltere, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'un toplam yüzölçümüne eşit. Brezilya'da tarıma açılan araziler nedeniyle Amazon'un yağmur ormanları hızla yok oluyor. Endonezya'da palmiye ekimi nedeniyle kaybedilen orman alanı 2020 yılında 16,5 milyon hektara ulaşacak. Bu, İngiltere büyüklüğünde bir alana tekabül ediyor. Dünyada palmiye yağı üretiminde birinci olan Malezya'da tropikal ormanların yüzde 87'si kaybedildi. Her yıl yüzde 7'lik bir kayıpla ormanlar tarıma açılmaya devam ediliyor.

"Ekonomik avantajlar"ın gerçek olup olmadığı da tartışılır. NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) nedeniyle gümrük duvarları kaldırılan Meksika, tükettiği mısırın yüzde 30'unu ABD'den ithal ediyor. Biyobenzin üretiminde kullanılan etanol ihtiyacı arttıkça Meksika'daki mısır fiyatları da yükseliyor. Mısır fiyatlarıyla birlikte halkın en temel gıda maddesi olan tortilla fiyatları görülmemiş seviyelere ulaştı.

ABD'de de benzer bir fiyat artışı yaşanıyor. Bu sene ikinci dünya savaşından bu yana görülmemiş kadar çok mısır üretiliyor. Hasadın yaklaşık beşte biri etanol üretiminde kullanılacak. Bush'un son Latin Amerika gezisinin en önemli konularından biri de etanoldü. Gezinin duraklarından biri olan Brezilya ile yeni bir etanol anlaşması yapıldı. Gezi sırasında yaşanan Bush'a yönelik protestoların konularından biri de etanol ve yükselen mısır fiyatlarıydı.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) "Gıda Görünümü" raporuna göre, hububat fiyatları son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. Yükselen fiyatlar nedeniyle 36 ülke "gıda krizinin" eşiğinde. Raporda 2007 yılında dünyada gıda maddelerini ithal etmek için harcanacak paranın 400 milyar doları

Türkiye'nin biyoyakıt üretiminde durumu nasıl?

Türkiye'de biyodizel üretim kapasitesi 1,5 milyon tonu aştı. Son yıllarda biyodizel üretimi görülmemiş bir hızda ilerlerken, bu alanda 90'a yakın yeni firma faaliyete başladı. Türkiye yıllık üretim kapasitesi açısından Avrupa'da 2. sırada bulunuyor. Bu durum yağlı tohum ürünleri ithalatının büyük boyutlara ulaşması sonucunu doğurdu. Türkiye'de yıllık 35 milyon ton olan petrol tüketiminin yüzde 2'sinin biyodizel ile karşılanması durumunda dahi 700 bin ton yağ gerekiyor. Ancak her yıl 1 milyar dolarlık yağ ithalatı yapan, yağlık tohum üretimi tüketiminin yarısı kadar olan Türkiye'de biyodizel için yağlık bitki üretmek pek mümkün görünmüyor. Ayrıca yağlık bitkilerin birçoğunun Türkiye ekolojisine uygun olup olmadığı da tartışma konusu. Kuraklıkla ilgili sorunlar bu kadar yoğun yaşanmakta, gıda üretimi yapılan araziler susuzluk çekmekteyken yakıt üretimi için su harcanması pek mantıklı olmasa gerek. Görünen o ki, ya yağlık bitkiler dışarıdan ithal edilerek uluslararası tarım ve gıda tekellerine para kazandırılacak ya da gıda üretiminde kullanılması gereken araziler araba depolarını beslemeye yarayacak.

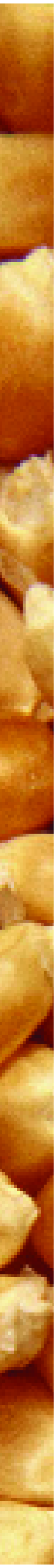

aşacağı belirtiliyor. Bu bir önceki yıla göre yüzde 5 oranında artış anlamına geliyor. Bu yıl azgelişmiş ülkelerin gıda ithalatına harcayacağı para yüzde 9 oranında artacak. Fiyatı en fazla yükselen gıda maddeleri ise yüzde 13 ile biyoyakıt üretiminde kullanılan bitkisel yağlar ve iri taneli hububat. FAO, biyoyakıta artan talep nedeniyle vatandaşlarını beslemek için mücadele eden yoksul ülkelerin yükünün daha da arttığını belirtiyor.

Dünya Sağlık Örgütü de (WHO) birkaç ay önce benzer bir rapor yayımlayarak biyoyakıtların küresel ısınmanın azalmasına yardım edeceğini, kırsal bölgelerde istihdam sağlayacağını; ancak aynı zamanda ciddi çevre sorunları ve gıda fiyatlarının yükselmesi sonucu açlığın ortaya çıkması gibi tehlikeler yaratabileceğini açıklamıştı.

Uluslararası Gıda Politikaları Araştırma Örgütü'nün (IFPR) açıklamasına göre, temel gıda maddelerinin fiyatı 2010'da yüzde 20 ila yüzde 33 oranında artacak. Temel gıda maddesi fiyatlarındaki yüzde 1'lik bir artış 16 milyon insanın açlık sınırının altında kalması anlamına geliyor.

Biyoyakıtlar gerçekten çevre dostu mu?

Biyoyakıtların üretiminde yararlanılan bitkiler fotosentez yaparak atmosferdeki sera gazlarını yok ettiği ve fosil yakıt tüketimini azalttığı için çevre dostu olarak ilan ediliyor. Ayrıca bu maddelerin kullanımı sırasında fosil yakıtlara göre daha az sera gazı açığa çıkıyor. Ancak bu iddiaları doğrulayabilmek için bitkilerin üretimi sırasında kullanılan sentetik kimyasallar, ormanların yok edilmesi, aşırı su tüketimi vb. faktörleri gözardı etmek gerekiyor.

Yakıta yönelik endüstriyel tarım, petrol kökenli sentetik gübrelerin kullanımını da artıracak. Sözü edilen gübrelerin tüketimi dünyadaki biyolojik azot miktarını artırıyor. Bu durum küresel ısınma açısından karbondioksitten 300 kez daha tehlikeli bir sera gazı olan nitrat oksidin yayılmasına yol açıyor. Ayrıca bir litrelik etanol üretimi için 3 ila 5 litre temiz su kullanılıyor ve 13 litre su kirletiliyor.

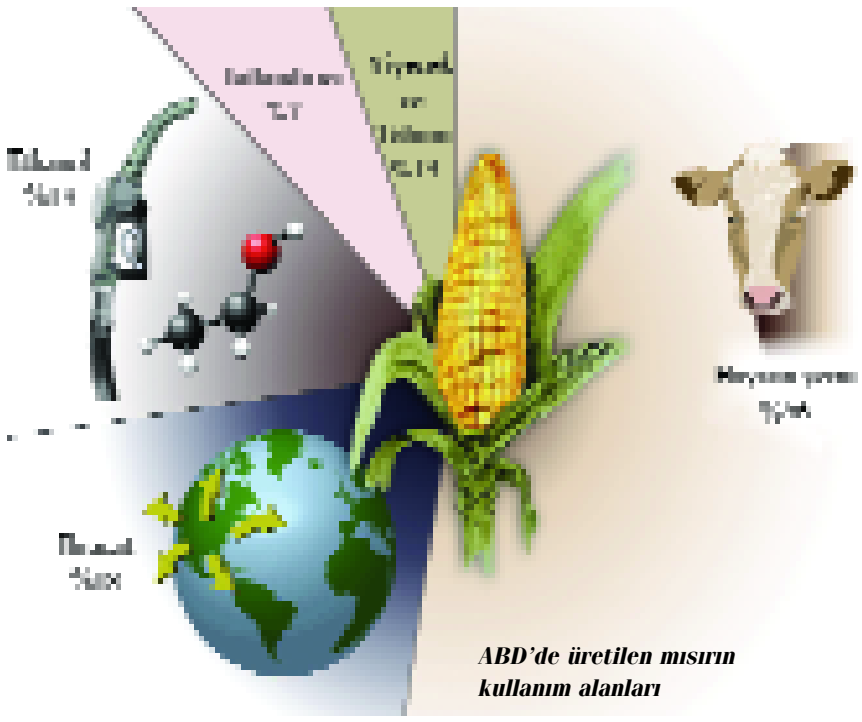

ABD'de üretilen mısırın kullanım alanları

Biyoyakıt üretiminde kullanılan kanola, soya, mısır vb. bitkilerin büyük oranda genetiği değiştirilmiş bitkiler olması da bu konudaki soru işaretlerini artırıyor. Gıda, tohum, genetik mühendisliği gibi alanlarda çalışan tekellerle, petrol ve otomotiv alanında çalışan tekellerin yaptıkları ortaklık anlaşmaları niyetin ne olduğunu apaçık belli ediyor. Sözü edilen tekellerin yaptığı yatırımlar, özel finansmanlar ve bağışlar biyoyakıt üretiminde kullanılan bitkilerin genetiğinin daha çok etanol ve biyodizel elde edilebilir hale getirilmesine yönelik araştırmaları destekler nitelikte. Gıda maddeleri için harcanan her beş doların dördünü kazanan tahıl tekellerinin bu projelerden büyük beklentileri var.

Örneğin, Meksika'daki tortilla fiyatlarıyla ilgili krizi fırsat bilen Özel Sektör Ekonomik Araştırmalar Merkezi'nin (CEESP) yayınladığı bir "araştırma" Meksika'nın krizden kurtulmasının tek yolunun biyobenzin ihtiyacını karşılamak için genetiği değiştirilmiş mısır üretmek olduğunu söylüyor. Sözü edilen "araştırma"da mısır bitkisinin anavatanında genetiği değiştirilmiş mısır üretiminin ne gibi tehlikelere yol açacağına dair bir açıklama elbette yok.

Biyoyakıtla ilgili tartışmalarda ortaya atılan bir başka konu da ekolojik açıdan kötü durumda olan, tarım toprağı olarak kullanılmayan alanlarda üretim yapılabileceğidir. Brezilya'da yaşananlar bu konuda ne gibi sorunlarla karşı karşıya gelebileceğimizi kanıtlar nitelikte. Brezilya hükümetinin "kötü durumdaki topraklar" olarak tanımladığı 200 milyon hektarlık alan, tropikal orman, otlak ve bataklıklardan oluşuyordu. Mata, Atlantica, Cerrado ve Pantanal bölgelerinde yoksul köylüler ve büyükbaş hayvan yetiştiricilerinin yaşadığı, zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahip olan bu topraklar biyoyakıt üretimine ayrılmış durumda. Biyoyakıt üretiminde kullanılan bitkilerin fiyatları yükselmeye devam ettiği müddetçe hangi arazinin iyi, hangi arazinin kötü durumda sayılacağını ticari çıkarlar belirleyecek gibi görünüyor.

Biyoyakıtların dünyaya bir fayda sağlayıp sağlamayacağını anlamak için önce aşağıdaki sorunun yanıtını vermek gerekiyor. Hangisinin doyurulması daha öncelikli; araba depoları mı, insanlar mı?

Üretici birlikleri ve kooperatifler tarafından yıllardır tarım makinelerinde kullanılmak üzere sessiz sedasız üretilen ve tarımsal alanın dışında pek bilinmeyen, yakın zamana kadar yerel pazarların dışına çıkmamış olan biyodizel ve biyobenzin birdenbire dünyamızın kurtuluş umudu haline geliverdi.
Biyoyakıt alanına büyük şirketlerin girmesiyle birlikte baş döndürücü üretim artışları yaşanmaya, üretim merkezileşmeye başladı ve ufukta dev bir pazar belirdi.

Biyoyakıt teknolojileri olumlu yönde kullanılamaz mı?

Dünyada bu konuda pek çok örnek uygulama mevcut. Ancak bu uygulamaların olumlu yanları sistemin dev çarkları arasında kaybolup gidiyor.

AB ve ABD'de biyobenzin ve biyodizel üretip kendi ihtiyaçları için kullanan üretici birlikleri ve kooperatifler var. Tarımda kullanılan makinaların yakıtı için üretim yapan bu kooperatiflerin birçoğu üyelerinin bitkisel ürün artıklarından, arazilerinin bir kısmında yetiştirdikleri bitkilerden ya da atık yağlardan biyoyakıt elde ediyor. Kendilerine ait küçük üretim tesislerini kullanan birlik ya da kooperatifler üyelerine getirdiği yağlık tohum vb. karşılığında biyodizel veriyor. Bu tür uygulamalar küçük üreticilerin petrole bağımlılığını azaltıyor. Biyoyakıtları atık yağların geri dönüşümünde kullanmak da mümkün. Böylece hem enerji elde edilmiş oluyor, hem de ağır çevre tahribatına neden olan atık yağlar geri dönüştürülüyor. Türkiye'de 350 bin ton atık yağ olduğu tahmin ediliyor. Mevzuata göre bunların çevreye salınmadan toplanıp imha edilmesi gerekiyor. Ancak ülkemizde atık yağların ancak yüzde 1'i toplanabiliyor. Oysa bu atıklardan biyodizel, gliserin ve sabun üretmek mümkün. Türkiye'deki atık yağların tamamının dönüştürülmesinin tahmini ekonomik değeri 500 milyon Avro. Gıda üretimi esnasında açığa çıkan sap, yaprak vb. yan ürünlerden, ya da kalite düşüklüğü nedeniyle gıdada kullanılması mümkün olmayan bitkilerden yakıt üretilebiliyor. Bazı üretici birlikleri ve kooperatifler bir araya gelerek oluşturdukları tesislerde ürün artıklarından yakıt elde ediyorlar. Gıda maddesi olarak kullanılmayan bazı yabani bitkilerden biyoyakıt üretmek de mümkün. Ancak yabani bitkilerin ticarete tabi olmaları, yoğun bir şekilde üretilmelerini, dolayısıyla bambaşka ekolojik sorunları beraberinde getirebilir.

Talanın yolunu yeni Madencilik Yasası açtı

KAZ DAĞLARI BİZİMDİR!

Kazdağları'ndaki siyanürle altın talanının önü, değiştirilen maden yasasıyla açıldı. Böylece yerli yabancı şirketlerin, denetimden sıyrılarak yağmayı sürdürebilmeleri, sağlanmış oldu. "Yeni Maden Yasası"yla neredeyse korunması gereken tüm alanlar madencilik faaliyetlerine açıldı. 25 dönümün altındaki alanda yapılacak maden arama faaliyetleri Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) kapsamı dışında bırakıldı, ÇED yapılmadan verilen arama izinleri ile toplam rezervin yüzde 10'unun işletilmesine ve satışına izin verilebileceği, rezerv miktarının belirlenmesinde, madenci şirketin beyanının esas alınacağı kabul edildi

ALİ KARŞILAYAN-ERKAN GÖKBER

Kazdağları ülkemizin, özellikle Trakya ve Batı Anadolu'nun oksijen deposu… Bölgeyi besleyen önemli su kaynaklarına sahip, halkın çiftçilikle, ormancılıkla geçimini sağladığı ve tarihsel olarak da 30 civarında SİT alanının bulunduğu bir coğrafya… Dış borçları büyütmeye devam eden AKP hükümetinin, geri ödeme yapmak gerekçesiyle satış sırasına koyduğu doğal servetlerimizden birisi…

Kazdağları'ndaki siyanürle altın talanının önü, değiştirilen maden yasasıyla açıldı. Böylece yerli yabancı şirketlerin, denetimden sıyrılarak yağmayı sürdürebilmeleri sağlanmış oldu. "Yeni Maden Yasası"yla milli parklar, özel koruma bölgeleri, orman, ağaçlandırma, tarım, doğal ve kültürel sit alanları, meralar, sulak alanlar, kıyılar, karasuları, kentlerin imar alanları, turizm bölgeleri, su havzaları madencilik faaliyetlerine açıldı. 25 dönümün altındaki alanda yapılacak maden arama faaliyetleri Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) kapsamı dışında bırakıldı, ÇED yapılmadan verilen arama izinleri ile toplam rezervin yüzde 10'unun işletilmesine ve satışına izin verilebileceği, rezerv miktarının belirlenmesinde, madenci şirketin beyanının esas alınacağı kabul edildi.

Kazdağları'nda sermaye ve hükümetin işbirliği ile yürütülen altın arama çalışmaları, halk asla bilgilendirilmeden yapılmaktadır. Sondajı yapan şirket, altın arama faaliyetinin nasıl, hangi araçlarla yapılacağı, çevreye ve yöre halkının tarım, hayvancılık gibi ekonomik faaliyetlerine etkisinin ne olacağı konusunda en ufak bir açıklama yapmamıştır. Yapılan faaliyet sadece Kazdağları'ndaki altının yerini ve miktarını tespit etmekle sınırlı.

Maden Yasası talanın önünü açtı

Kazdağları'nda siyanürle altın aranmasına karşı oluşturulan çevre inisiyatifinin sözcülerinden Mimar Mehmet Akif Öznal, Toplumsal Özgürlük'e konuyla ilgili olarak, "Enerji Bakanı Hilmi Güler, Kazdağları için, '36 tane su bardağı kadar delik açılmış, ne zararı var' diyerek halkla alay edercesine olayı örtbas etmeye çalışıyor" dedi.

"Yeni Maden Yasası"yla bu sürecin önünün açıldığını ifade eden Öznal, "Bu yasa ancak sömürge tipi devletlerde görülebilir. Büyük bir emperyalist dayatma var…Yeni Maden Yasası ile ÇED raporu bile kalktı. Doğal çevreye hiçbir koruma yasası bırakmadılar. 9 tane yasa vardı, geriye bir tek Zeytincilik Yasası kaldı." Zeytincilik yasasını mücadele için hareket noktası olarak alacaklarını ifade eden Öznal, "Bu yasada zeytinliklerin 3 km. çevresine tesis yapılamaz hükmü geçiyor. Bu hükme dayanarak dava açacağız" şeklinde konuştu.

Maden yasasının çıkartılmasıyla birlikte, özelleştirme sürecinde olduğu gibi ardı ardına madenlerin yağmasına başlandığını aktaran Öznal "Bütün madenlerin hepsinin aynı dönemde çıkartılması gerekmez ki… Bu bir rastlantı değildir, Maden Yasası'yla birlikte gelişen büyük bir emperyalist dayatma söz konusu" dedi.

Tutunacak son dal Zeytincilik Yasası

Kazdağları'nda sondaj yapan şirketin eldeki verileri Kanada'ya gönderdiğini, sonuçların gelmesinin ardından ise siyanürlü altın arama faaliyeti için başvuruda bulunacağını aktaran Öznal, bu başvurunun ardından ÇED sürecinin başlayacağını söyledi. Siyanürcü şirketin ÇED raporunu "ünlü bilim adamları"na yazdıracağını tahmin ettiklerini belirten Öznal bu süreçte ÇED raporuna itiraz davası açacaklarını ve doğal alanlar için tek koruma hükmü içeren -iktidarın talanından nasibini henüz almayan- Zeytincilik Yasası'na dayanarak hukuki mücadele yürüteceklerini ifade etti.

Daha önce Balıkesir Havran Küçükdere'de yaşanan olayları aktaran Öznal, "Koza Madenciliğe ait firma bütün mahkeme kararlarına rağmen siyanürle altın arama faaliyetini sürdürdü. Burada bir hukuk skandalı yaşanmıştır" dedi.

Dağıtılan "sus payı"

Öznal, şirketlerin yöre halkını 'sosyal rüşvetler'le kandırdığına değinerek, "azıcık 'sus payı' vererek, yöre halkının bazı ileri gelenlerini kandırdı ve direnişi kırmayı başardı" dedi.

"Havran'daki bu madenden her gün 45 kamyon toprak yükleniyor ve siyanürle işlenmek -altını ayrıştırmak- üzere götürülüyor. Bu arada kamyonlarla nakliye işini de oradaki ileri gelen kişilere sus payı olarak verdiler. Onlara bir şirket kurup kamyonlar tahsis ettiler" diye konuşan Öznal, doğaya sadece altın çıkartarak zarar vermediklerini aynı zamanda kamyonlarla toprağın alındığı yerde yüzlerce metrelik bir çukurun açıldığını, topraktaki sülfür gibi ağır metallerin havayla temasa geçmesiyle kanserojen bir etkisinin olduğunu, bunun bitki ve hayvanlar üzerinden besin zincirine geçeceğini vurguladı.

Ülkemizde maden arama faaliyetine ilişkin herhangi bir bilimsel çalışmanın olmadığını belirten Öznal, "En başta MTA vardı. Ancak şimdi MTA'nın görüşü ÇUŞ'ların getireceği 'ileri teknolojiyle' maden arama faaliyetinin daha gelişeceği yönünde!" dedi. Bütün yaşananlara rağmen halkın tepkili olduğunu ve mücadele edeceğini ifade eden Mimar Öznal "Halka rağmen bu faaliyet yapılamaz. Ferman hükümetinse Kazdağları bizimdir" dedi.

"Yeni Maden Yasası"yla bu sürecin önünün açıldığını ifade eden Mimar Mehmet Akif Öznal, "Bu yasa ancak sömürge tipi devletlerde görülebilir. Büyük bir emperyalist dayatma var. İngilizceden Türkçeye çevrilerek yasalar yapılıyor. Yeni Maden Yasası ile ÇED raporu bile kalktı. Doğal çevreye hiçbir koruma yasası bırakmadılar" dedi.

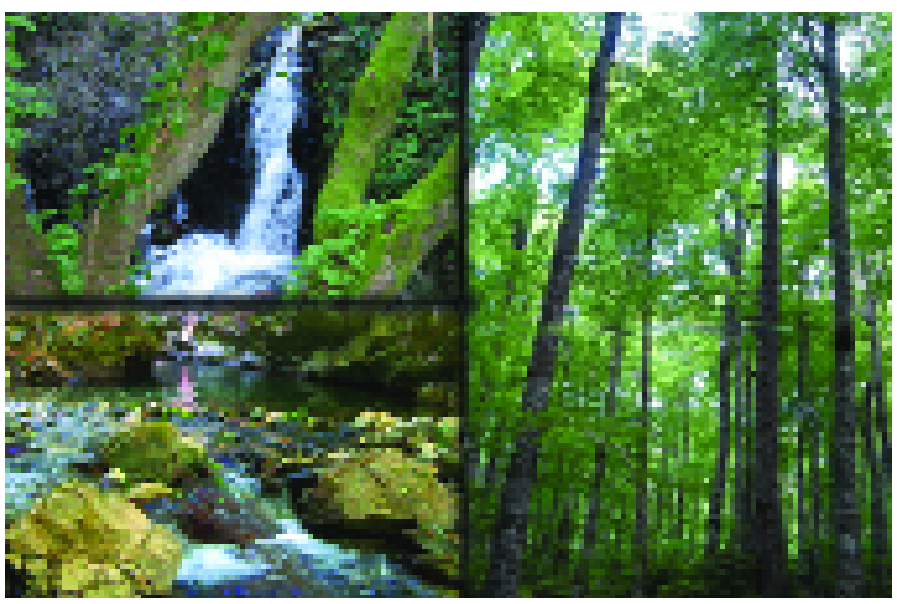

Kazdağları için yürütülen kampanyaya destek için www.marcep.org sitesinden imza verebilirsiniz.